

Załącznik do Uchwały
Rady Powiatu Nowodworskiego
Nr XXXIV/163/2002
z dnia 25.04.2002

Starostwo Powiatowe
w
Nowym Dworze Mazowieckim

***STRATEGIA ROZWOJU POWIATU
NOWODWORSKIEGO***

Cześć I. Raport o stanie powiatu (diagnoza strategiczna).

**Cześć II. Programowanie rozwoju – cele strategiczne
(priorytety) i programy rozwojowe.**

Cześć III. Instytucje i instrumenty realizacji strategii.

Nowy Dwór Mazowiecki 25.04.2002 r.

Spis Treści

	str.
Wprowadzenie	4.
Zakres i struktura strategii.....	6.
Część I . Raport o stanie powiatu (diagnoza strategiczna)	9.
1. Charakterystyka ogólna.....	9.
1.1. Informacje ogólne i położenie geograficzne,.....	9.
1.2. Wartości historyczne i kulturowe,.....	10.
1.3. Zasoby środowiska przyrodniczego,.....	11.
2. Uwarunkowania demograficzne, liczba ludności w powiecie nowodworskim.....	16.
3. Struktura bezrobocia w powiecie nowodworskim.....	18.
4. Ochrona środowiska	23.
5. Infrastruktura społeczna	27.
5.1. Edukacja i szkolnictwo.....	27.
5.2. Bezpieczeństwo publiczne.....	29.
5.3. Bezpieczeństwo zdrowotne.....	31.
5.4. Pomoc społeczna	33.
5.5. Działalność Państwowej Straży Pożarnej.....	34.
6. Układ dróg na terenie powiatu nowodworskiego.....	37.
6.1. Aktualny stan dróg,.....	37.
6.2. Główne ciągi komunikacyjne,.....	37.
7. Nieruchomości stanowiące własność powiatu.....	39.
7.1. Placówki oświatowe,.....	39.
7.2. Placówki służby zdrowia,.....	39.
8. Budżet Powiatu Nowodworskiego,.....	42.
8.1. Dochody,.....	42.
8.2. Wydatki,.....	43.
9. Rolnictwo i obszary wiejskie.....	44.
9.1. Stan i struktura gospodarstw rolnych.....	44.
9.2. Ewidencja gruntów i struktura ewidencjonowanych gruntów.....	45.
9.3. Struktura użytków rolnych według klasyfikacji gleb.....	47.
9.4. Program, cele i uwarunkowania zalesień.....	49.
9.5. Stan urządzeń melioracyjnych.....	51.

9.6. Informacje dotyczące zagrożeń powodziowych.....	53.
10. Potencjał gospodarczy i stan infrastruktury gmin wchodzących w skład powiatu.....	55.
11. Wykaz organizacji pozarządowych.....	57.
12. Analiza SWOT (mocne i słabe strony powiatu oraz szanse i zagrożenia).....	62.
Część II. Cele strategiczne (priorytety) i programy rozwojowe	65.
Część III. Instytucje i instrumenty realizacji strategii	72.
Uwagi końcowe	75.

WPROWADZENIE

Niniejsza strategia powstała w celu realizacji wieloletniej wizji rozwoju odnoszącej się do ustawowych kompetencji powiatu. Strategia opracowana została zgodnie z procedurami Unii Europejskiej i przygotowuje Powiat Nowodworski do korzystania z funduszy przedakcesyjnych i strukturalnych.

Prace nad strategią rozpoczęły się 26.04.2001r. od przyjęcia przez Radę Powiatu stanowiska i przebiegały zgodnie z zasadami, trybem i harmonogramem przy udziale konsultantów:

Prof. dr hab. **Katarzyny Duczkowskiej-Małysz**, Szkoła Główna Handlowa,

Prof. dr hab. **Małgorzaty Duczkowskiej-Piaseckiej**, Szkoła Główna Handlowa

Strategię przygotował **Komitet Rozwoju Powiatu**, w skład którego weszli :

- Radni Rady Powiatu,
- Członkowie Zarządu Powiatu,
- Władze gminne : Nowego Dworu Mazowieckiego, Zakroczymia, Nasielska, Czosnowa, Pomiechówka i Leoncina,
- Kierownicy jednostek i instytucji o znaczeniu powiatowym,
- Kierownicy wydziałów Starostwa Powiatowego,
- Prezesi i dyrektorzy podmiotów gospodarczych o dużym potencjale ekonomicznym,
- Przedstawiciele banków i instytucji finansowych,
- Przedstawiciele organizacji społecznych i politycznych.

Imienny skład współtwórców i partnerów społecznych strategii przedstawia się następująco :

Ewa **Bartosiewicz**,
Krzysztof **Bodzak**,
Stanisław **Fabisiak**,
Antoni **Gruszka**,
Stanisław **Kędziora**,
Adam **Janas**,
Halina **Kornacka**,
Krzysztof **Marciniak**,
Krzysztof **Lisicki**,
Józef **Mosakowski**,
Edward **Mamaj**
Zbigniew **Piątkowski**,
Maria **Kowalska**
Józef **Szadkowski**,
Jan **Traczyk**,
Krzysztof **Urbiak**,
Mariusz **Wiszniowski**,

Anna **Bentyn**,
Wacław **Bodzak**,
Józef **Frączak**,
Marek **Gerasik**
Alfred **Kabata**,
Jan **Misiun**,
Roman **Kraszewski**,
Marek **Kwiatkowski**,
Jolanta **Liszkiewicz**,
Bernard Dariusz **Mucha**,
Janusz **Ocipka**,
Sylwester **Prusak**,
Tadeusz **Smoliński**,
Marek **Szarow**,
Alicja **Tyc**,
Wanda **Uszok**,
Jerzy **Wysokiński**,

Andrzej **Borowski**,
Grzegorz **Duchnowski**,
Ryszard **Ocipka**,
Krzysztof **Kaliś**,
Alina **Konar**,
Jacek **Kowalski**,
Antoni **Krężlewicz**,
Anna **Lewicka**,
Romuald **Mietkowski**,
Wanda **Mucha**,
Alfred **Olkowski**,
Henryk **Ruszczyk**,
Teresa **Stroińska**,
Jerzy **Sztejnert**,
Leonard **Tyszkiewicz**,
Arkadiusz **Wilanowski**,

Raport o stanie powiatu (diagnoza strategiczna) opracował zespół ekspertów lokalnych w składzie :

1. Lucjan **Bagiński**,
2. Jerzy **Czerniakowski**,
3. Kazimierz **Czekalski**,
4. Andrzej **Hiszpański**,
5. Anna **Kaczmarek**,
6. Waldemar **Majchrzak**,
7. Hanna **Michalak**,
8. Wiesława **Olszewska**,
9. Cezary **Piątkowski**,
10. Kazimierz **Polnicki**,
11. Jadwiga **Popielska**,
12. Zdzisław **Racki**,
13. Ewa **Renc**.

Koordinatorami prac nad przygotowaniem i opracowaniem strategii byli :

1. Waldemar **Majchrzak** – kierownik Wydziału Rozwoju Gospodarczego i Promocji,
2. Cezary **Piątkowski** – podinspektor w Wydziale Rozwoju Gospodarczego i Promocji.

Punktem wyjścia do opracowania strategii było zdiagnozowanie poszczególnych fragmentów rzeczywistości społeczno-ekonomicznej, należących do kompetencji powiatu oraz nakreślenie problemów w tych obszarach. Informacje dotyczące poszczególnych zagadnień zostały zebrane w „Raporcie o stanie powiatu”, a następnie zweryfikowane przez uczestników w ramach spotkań zespołów strategicznych, podzielonych na grupy tematyczne.

Zgodnie z przyjętą przez konsultantów metodologią zastosowano uspołecznioną formę pracy, sprowadzającą się do czynnego udziału lokalnych liderów i przedstawicieli partnerów społecznych w procesie tworzenia strategii. Grupa aktywnych uczestników strategii, którzy podczas spotkania inauguracyjnego zgłosili swój akces merytorycznej pracy, reprezentująca różne sektory (władze samorządowe, gospodarkę, oświatę, służbę zdrowia, ochronę środowiska itp.) w trakcie czterech kolejnych sesji seminaryjnych określiła i przyjęła strategiczne kierunki rozwoju powiatu.

Do opracowania celów strategicznych i programów rozwojowych zostały wykorzystane wnioski z konferencji z udziałem konsultantów pt.: „Zarządzanie małym i średnim przedsiębiorstwem na obszarze małych miast i wsi” oraz „Polski sołtys w Unii Europejskiej”.

Budowa strategii odbyła się w formie serii zajęć seminaryjnych prowadzonych przez konsultantów oraz spotkań w zespołach tematycznych. Podstawowym narzędziem

identyfikowania stanowisk uczestników procesu była „burza mózgów”, zgłaszanie wniosków, propozycji i uwag oraz wymiana argumentów pomiędzy uczestnikami grupy planującej. W ten sposób zapewniona została praktyczna realizacja idei podejścia partycypacyjnego w procesie programowania rozwoju powiatu.

Bardzo istotną sprawą w procesie tworzenia strategii było zasięgnięcie opinii gmin wchodzących w skład powiatu poprzez udział ich przedstawicieli w trakcie formułowania programu rozwoju. Miasto **Nowy Dwór Mazowiecki** i gmina **Pomiechówek** posiadają lokalne strategie rozwoju, pozostałe gminy swoje programy gospodarcze realizują na podstawie planów zagospodarowania przestrzennego. W tej sytuacji strategia powiatu nowodworskiego powinna spełniać funkcje koordynacyjne i stwarzać płaszczyznę partnerskiego współdziałania w realizacji misji powiatu.

Koordynatorzy strategii serdecznie dziękują wszystkim członkom Komitetu Rozwoju Powiatu, partnerom społecznym, radnym i członkom Zarządu Powiatu, przedstawicielom władz gminnych, organizacji społecznych i politycznych za twórczą pracę i przychyłność w trakcie budowy poszczególnych etapów strategii. Jednocześnie zapraszają do kolejnych prac nad rozwojem **Powiatu Nowodworskiego** przy realizacji celów strategicznych i formułowaniu szczegółowych programów operacyjnych.

Szczególne podziękowania należą się Pani prof. dr hab. Małgorzacie **Duczkowskiej-Piaseckiej** i Pani prof. dr hab. Katarzynie **Duczkowskiej-Małysz** za uświadomienie wszystkim partnerom lokalnym, że rozwój i poprawa warunków bytowania społeczności powiatowej zależy przede wszystkim od porozumienia się i dobrej współpracy.

ZAKRES I STRUKTURA STRATEGII

Strategia jest długofalową wizją przyszłości, kiedy to w oparciu o posiadane zasoby, kompetencje, procesy i zjawiska występujące na terenie powiatu zostały przemyślane sposoby rozwiązania problemów rozwojowych, sposoby efektywniejszego wykorzystania zasobów, sposoby innego zastosowania dotychczasowych zasobów dla zwiększenia dobrobytu lokalnych społeczności.

Istotą strategii jest wyznaczenie w oparciu o diagnozę strategiczną długoterminowych celów strategicznych, ich sposobów realizacji oraz, instytucji i instrumentów odpowiedzialnych za wdrożenie strategii.

Strategia porządkuje także działania krótko i średniookresowe, zgodnie z przyjętymi celami oraz ułatwia proces podejmowania decyzji; jest bowiem oczywiste, że cele i działania w krótkim okresie muszą stanowić część w realizacji celów strategicznych.

Strategia jest podstawą gospodarowania wszelkimi zasobami, jest podstawą podejmowania decyzji rozwojowych.

Strategia składa się z części:

- **część I – diagnoza strategiczna** ma na celu odpowiedź na pytanie: jakimi zasobami (materialnymi, ludzkimi, kulturowymi, przyrodniczymi) dysponuje powiat, wobec jakich problemów rozwojowych znajduje się w związku z tymi zasobami, jakie procesy i zjawiska zachodzą w powiecie i jakie są ich przyczyny.
- **część II – wyznaczenie celów strategicznych oraz programów rozwojowych**, realizujących te cele; są to programy długofalowe, więc stopień ich szczegółowości jest niewielki; ich rolą jest pokazanie możliwości działań w konkretnych obszarach, przy tym te działania zawarte będą w projektach operacyjnych, na które powiat będzie się starał pozyskać środki;
- **część III – instytucje i instrumenty oraz środki służące realizacji strategii**, czyli odpowiedź na pytanie: kto i przy pomocy jakich środków będzie odpowiedzialny za wdrożenie strategii.

Prace nad strategią wymagały włączenia się tak urzędników Starostwa, dysponujących danymi statystycznymi, jak i partnerów społecznych, pomagających w interpretacji zjawisk, nakreśleniu wizji rozwiązania problemów rozwojowych, wspólnym poszukiwaniu dróg rozwoju.

Strategia, tj. diagnoza, priorytety rozwojowe oraz drogi i środki wdrożenia strategii odnoszą się do kompetencji powiatu jako jednostki administracyjnej. Z istoty sprawy nie obejmuje działalności gospodarczej na terenie powiatu, z wyjątkiem tych rozważań, które stanowią uwarunkowania do sprawowania poprawnie podstawowych funkcji przez Starostwo.

Ustawodawca pozostawił szeroki margines na współdziałanie powiatu z gminami. Strategia wskazuje zbieżne punkty, tj. diagnozowane obszary, wyznaczanie priorytetów, partnerstwo działania, w których kompetencje gmin pozostają nienaruszone, a jednocześnie praktyka wskazuje, że powiat powinien przejąć funkcje koordynujące działania w wielu dziedzinach rozwojowych, takich np. jak ochrona środowiska, problem czystości wody, odpadów, infrastruktura drogowa itd.

Strategia uwzględnia takie działania i pozwala na dobór szerokiego grona partnerów, wielu rodzajów działań dla rozwiązywania problemów rozwojowych powiatu.

Hierarchia jest następująca: diagnoza stanowi przesłankę do sformułowania problemów rozwojowych; te zaś stanowią podstawę do sformułowania celu strategicznego i celów cząstkowych (priorytetów rozwojowych). Poszczególnym priorytetom podporządkowane są wiązki działań (programy rozwojowe), poprzez które realizowane będą poszczególne programy. Do programów należy – na podstawie wieloletniego planu inwestycyjnego – wybrać projekty operacyjne, tj. precyzyjnie oznaczone co do zakresu, miejsca, czasu, instytucji i osób odpowiedzialnych – rodzaje działań wypełniających te programy.

Strategia z istoty dokumentu jest ogólną wizją rozwoju. Oznacza to, że wybrane długofalowe cele i wiązki działań, realizujące te cele mają charakter kierunkowy, a nie operacyjny. Oznacza to dalej, że władze Powiatu za każdym razem, kiedy będą układać budżet muszą dokonać wyboru – w ramach swoich kompetencji i podkreślenia priorytetów – określonego kierunku działania, któremu przyporządkowane będą projekty operacyjne.

Projekt operacyjny jest scenariuszem i wykonaniem konkretnej pracy, jaka - stanowiąc część działań przyporządkowanych określonym programom – jednocześnie realizuje cel główny.

Partnerstwo jest najważniejszą zasadą Unii Europejskiej w realizacji strategii, a zwłaszcza w przyznawaniu publicznych środków na poszczególne przedsięwzięcia (projekty); środki UE uważane są tak przez Unię jak i przez Polskę właśnie za środki publiczne.

Charakterystyka powiatu została dokonana z punktu widzenia kompetencji tej jednostki administracji terytorialnej, z punktu widzenia charakteru przestrzennego, walorów przyrodniczych oraz – usytuowania powiatu w odpowiednim jego otoczeniu.

Cześć I – Powiat Nowodworski – diagnoza strategiczna

Zakres przedmiotowy zadań wykonywanych przez Starostwo Powiatowe określają ustawy oraz inne przepisy prawa wydane na ich podstawie, a także uchwały Rady Powiatu i porozumienia zawarte z innymi organami administracji samorządowej i rządowej. Do ustaw, które w naszym powiecie generują najwięcej zadań (zarówno z zakresu administracji rządowej jak i zadań własnych Powiatu), gdzie załatwienie wniesionej sprawy wymaga przygotowania i wydania decyzji administracyjnej należą w szczególności:

- ustawa „Prawo o ruchu drogowym”,
- ustawa o gospodarce nieruchomościami,
- ustawa „Prawo geodezyjne i kartograficzne”,
- ustawa o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej,
- ustawa „Prawo budowlane”,
- ustawa o najmie lokali i dodatkach mieszkaniowych,
- ustawa o ochronie i kształtowaniu środowiska naturalnego,
- ustawa „Prawo wodne”,
- ustawa o lasach,
- ustawa o odpadach.

1.Charakterystyka Ogólna

1.1 Informacje ogólne i położenie geograficzne.

Powiat nowodworski został utworzony w wyniku reformy administracyjnej kraju z dnia

1stycznia 1999 r. Obejmuje 691,6 km² tj. 1,9 % powierzchni województwa mazowieckiego z czego 25.3% stanowią lasy.

Administracyjnie powiat nowodworski tworzą: gmina miejska **Nowy Dwór Mazowiecki**, 2 gminy miejsko-wiejskie **Zakroczym i Nasielsk** oraz trzy gminy wiejskie, tj. **Czosnów, Leoncin i Pomiechówek**.

Powiat leży w środkowej części województwa mazowieckiego i graniczy z 5 powiatami, tj. pułuskim, płońskim, sochaczewskim, legionowskim i warszawskim zachodnim.

Powiat zamieszkuje ok. 74,8 tys. osób, tj. 1.5 % ludności województwa, w tym ludność miejska stanowi 50,9% (Nowy Dwór Mazowiecki - 27,6 tys. , Nasielsk - 7 tys. Zakroczym - 3,4 tys.).

Teren Powiatu położony jest w korzystnej relacji przestrzennej do krajowego systemu komunikacji drogowej i kolejowej. Dobre powiązania zapewniają magistrala kolejowa E-65 Warszawa-Gdańsk i drogi krajowe :

- nr 7 (Gdańsk - Mława - Płońsk - Warszawa - Kraków - Chyżne),
- nr 62 (Włocławek - Płock - Wyszogród - Nowy Dwór Mazowiecki – Pomiechówek – Serock)
- nr 630 (Nowy Dwór Mazowiecki – Jabłonna),
- nr 579 (Kazun – Leszno).

1.2. Wartości historyczne i kulturowe

Miasto Nowy Dwór Mazowiecki, o zabytkowym układzie urbanistycznym doby Oświecenia, uzyskało prawa miejskie chełmińskie w 1374 r. Pierwsze wzmianki o grodzie pochodzą z roku 1294 r., a w 1355 r. było wymienione wśród warownych zamków Mazowsza. Położone u zbiegu dróg wodnych było ośrodkiem handlu zbożem i solą oraz punktem poboru cła za przewóz towarów.

W latach 1807-1812 na polecenie Napoleona w, położonym po drugiej stronie Narwi, Modlinie wzniesiono twierdzę, której fortyfikacje (po licznych zmianach) stanowią obecnie, jako wybitne osiągnięcia w zakresie fortyfikacji bastionowych, zabytek inżynierii wojskowej.

Na uwagę, z obiektów zabytkowych miasta, szczególnie zasługują : klasycystyczny kościół p.w. Świętego Michała Archanioła z 1792 r. i ruiny spichlerza z 1844 r. położonego na Wyspie Szwedzkiej.

Pierwsze wzmianki o pozostałych dwóch miastach powiatu: Nasielsku i Zakroczymiu pochodzą z 1065 r. Są to informacje o istniejących tam grodach. Prawa miejskie uzyskał Nasielsk w 1386 r., zaś Zakroczym w 1448 r.

Z obiektów zabytkowych tych miast należy wyróżnić, poza odczytywalnymi elementami układów przestrzennych wynikających z ustaleń lokacyjnych, w Nasielsku: grodzisko wczesnohistoryczne i neogotycki kościół farny p.w. św. Wojciecha (k.XIX w.), zaś w Zakroczymiu: wczesnośredniowieczne grodzisko i resztki zamku oraz późnogotycki kościół p.w. Podniesienia Krzyża Św. (2 poł. XVI w.), barokowy kościół p.w. Św. Wawrzyńca i klasztor Kapucynów z XVIII w.

Na terenie powiatu poza wymienionymi obiektami zlokalizowanymi w miastach, istnieje szereg obiektów zabytkowych wartych szczególnej uwagi:

- gm. Czosnów - kościół i założenia podworskie w Łomnie,
 - szereg obiektów założenia fortyfikacyjnego twierdzy „Modlin” w rejonie Nowego Kazunia, Kazunia Polskiego, Cybulic Małych, Czeczotek, i Czosnowa.
- gm. Leoncin - Kościół parafialny wraz z bramą wejściową cmentarza kościelnego i kaplica cmentarna z pocz. XIX w. w Leoncinie,
 - grodzisko wczesnośredniowieczne w Zamczysku;
- gm. Nasielsk - założenia pałacowe w Chrcynnie (1845 r.)
 - kościół parafialny w Ciekusynie (XV w.)
 - park podworski w Czajkach (XIX w.)
 - zespół podworski w Kosewie (XIX w.)
 - zespół podworski w Lelewie (XIX w.)
 - park podworski w Lubominie (XIX w.)
 - park podworski w Pianowie Daczkach (XIX w.)
 - park podworski w Siennicy (XIX w.)
 - cmentarzysko kultury amfor kulistych w Zaborzu (neolit);
- gm. Pomiechówek - Kościół parafialny z 1415 r. i cerkiew prawosławna w Stanisławowie,
 - fort w Pomiechówku, Nowym Modlinie i Podbrodach;
- gm. Zakroczym - zespół dworski w Trębkach,
 - fort w Błogosławiu, Henrysinie, Strubinach, Swobodni i Wólce Smoszewskiej.

Dużą wartością historyczną powiatu są tzw. „wsie olęderskie” - założone w XVII-XVIII w. przez osadników z terenów Holandii i Niemiec - w dolinie Wisły, a mianowicie Gniewniewnice Nowe, Wilków Nowy, Secymin Nowy na terenie gminy Leoncin oraz Kazuń Nowy i Sady w gminie Czosnów .

1.3. Zasoby środowiska przyrodniczego

Na obszarze powiatu występują 4 jednostki przyrodniczo-krajobrazowe:

- Wysoczyzna Ciechanowska zajmująca północną część powiatu;
- Wysoczyzna Płońska - północno-zachodnia część;
- Kotlina Warszawska - południowa część;

Międzyrzecze Wisły i Narwi.

Powiat nowodworski leży w dorzeczu Wisły, która niemal równoleżnikowo przecina mapę Ziemi Nowodworskiej na zachód, na długości ok. 33 km. W środkowo-wschodniej części powiatu znajduje się ujście do Wisły jej prawobrzeżnego dopływu Narwi. W widłach tych rzek leży miasto powiatowe Nowy Dwór Mazowiecki. Największym dopływem Narwi w obrębie powiatu nowodworskiego jest rzeka Wkra uchodząca do Narwi w pobliżu miejscowości Pomiechówek.

Powiat nowodworski dzięki szczególnym walorom przyrodniczym ma ogromny potencjał ekologiczny, zarówno w skali kraju jak i Europy. O tak wysokiej pozycji decyduje koncentracja korytarzy ekologicznych o znaczeniu międzynarodowym wykształconych w dolinie Wisły i Narwi oraz korytarza ekologicznego o randze krajowej powiązanego z doliną Wkry. Ten skoncentrowany układ przestrzenny korytarzy ekologicznych pełni także funkcję węzłową w koncepcji krajowej sieci powiązań przyrodniczych ECONET-POLSKA.

Obszar węzłowy o charakterze międzynarodowym to Kampinoski Park Narodowy, którego środkowa i północna część położona jest w gminach Leoncin i Czosnów. Walory przyrodnicze parku oraz prowadzone na jego terenie działania ochronne uzyskały międzynarodową aprobatę. W styczniu 2000 roku Kampinoski Park Narodowy został uznany przez UNESCO za Światowy Rezerwat Biosfery.

W niezwykle urozmaiconym krajobrazie parku, dominują dwa kontrastujące ze sobą elementy - wydmy i bagna. Naturalne zasoby flory liczą ponad 1200 gatunków roślin naczyniowych, 120 gatunków mchów, 25 wątrobowców i 50 gatunków porostów. Ocenia się, że na terenie parku może występować połowa fauny Polski czyli ok. 16500 gatunków zwierząt. Mają tu swoje ostoje ptaki m.in. żuraw, derkacz, bocian czarny, czapla siwa, orlik krzykliwy. Wśród ssaków najliczniej reprezentowane są : dzik, sarna, jeleń i łoś - symbol parku. Przedstawicielami drapieżników są min. kuny, lisy, jenoty i rysie, które po wielu latach nieobecności powróciły w 1992 roku w puszczańskie ostępy.

Ponadlokalne znaczenie posiada ciąg ekologiczny powiązany ze środowiskami leśnymi w rejonie Nieporętu (pow. Legionowo), lasami Puszczy Białej (pow. Pułtusk) i Nadbużańskim Parkiem Krajobrazowym, które poprzez dolinę Narwi łączą się z węzłem ekologicznym Kotliny Warszawskiej.

W oparciu o przepisy ustawy o ochronie przyrody i inne ustawy szczegółowe na terenie powiatu nowodworskiego ustanowione zostały:

- Kampinoski Park Narodowy o pow. 15 604.5 ha (pow. ogółem 35,7 tys. ha),
- rezerwat przyrody łącznie o pow. 1 354.1 ha,
- obszar chronionego krajobrazu o pow. 26 188.2 ha,

- użytki ekologiczne (9,1 ha w gm. Nasielsk).

Prawną ochroną objęte są obszary o łącznej powierzchni 42 236.5 ha co stanowi 61% ogólnej powierzchni powiatu oraz 80 pomników przyrody.

Rezerваты i pomniki przyrody.

Powiat nowodworski bogaty jest w liczne rezerваты i pomniki przyrody.

Tabela przedstawia układ na terenie poszczególnych gmin:

Gmina	Rezerваты przyrody / powierzchnia w ha/	Pomniki przyrody / ilość i rodzaj	Użytki ekologiczne /powierzchnia w ha/
Nowy Dwór Mazowiecki		6 dębów szypułkowych, 2 topole białe, 1 topola czarna,	
Nasielsk		13 dębów szypułkowych, 5 sosen pospolitych, 5 lip drobnolistnych. 3 jesiony wyniosłe, 3 wiązy szypułkowe, 3 grusze pospolite, 2 świerki pospolite, 1 klon pospolity, 4 głązy narzutowe	Psucin – 9,1 ha
Zakroczym	1/ rezerwat faunist. „Zakole Zakroczymskie” pow. 528,42 ha /1998r. Dz.U.166/122/	9 dębów szypułkowych, 1 głąz narzutowy granit	
Czosnów	1/ rezerwat faunist. „Kępy Kazuńskie” pow. 544,28 ha /1998 Dz.U. 166/122/ 2/ rezerwat leśny „Ruska Kępa” pow. 15,34 ha /1981 M.P. 29/271/	4 dęby szypułkowe, 3 modrzewie europejskie, 1 lipa drobnolistna, 1 białodrzew	
Leoncin	1/ rezerwat faunist. „Wikliny Wislane” pow. 340,48 ha /1998 D.U. 166/122	1 dąb szypułkowy	

<i>Pomiechówek</i>	<i>1/ rezerwat krajobrazowy „Dolina Wkry” pow. 23,78 ha /1991r. M.P.25/172/ 2/rezerwat leśny „Pomiechówek” pow. 18,86 ha /1981r. M.P. 29/271/</i>	<i>6 dębów szypułkowych, 2 topole białe, 1 topola czarna, 1 sosna zwyczajna, 1 jesion wyniosły, 1 głąz narzutowy – gnejs biotytowy</i>	
<i>Razem</i>	<i>6 rezerwatów przyrody w tym: - 3 rezerваты faunistyczne, -2 rezerваты leśne, -1 rezerwat krajobrazowy</i>	<i>80 pomników przyrody w tym: 39 dębów szypułkowych, 4 topole białe, 2 topole czarne, 3 modrzewie europejskie, 6 lip drobnolistnych, 1 białodrzew, 6 sosen zwyczajnych /pospolitych/ 1 jesion zwyczajny, 3 jesiony wyniosłe, 1 klon pospolity, 2 świerki pospolite, 3 wiązy szypułkowe, 3 grusze pospolite, 6 głązów narzutowych</i>	<i>1 użytek ekologiczny</i>

Projektowane są dalsze trzy rezerваты: „Kępy Smoszewskie” na terenie gminy Zakroczym, „Ławice Secymińskie” gmina Leoncin oraz „Parowy Zakroczymskie” – gmina Zakroczym.

Na terenie powiatu występują również „Obszary Krajobrazu Chronionego” w gminach: Nasielsk, Zakroczym i Pomiechówek. Jeśli chodzi o pomniki przyrody, to na terenie Schroniska Młodzieżowego w Smoszewie występuje kilka okazów: modrzewia, świerka, lipy oraz aleja grabowa w parku przy pałacu. Drzewa te należy chronić prawem i nadać im miano pomników przyrody. W podobny sposób należałoby postąpić z lasem „Dębinka” na terenie Nowego Dworu Maz., gdzie znajdują się dęby, które liczą zapewne ponad 150 lat. Jest tych drzew kilkadziesiąt, niektóre z nich wymagają konserwacji.

Walory turystyczno-rekreacyjne

Położenie powiatu nowodworskiego w bezpośrednim sąsiedztwie aglomeracji warszawskiej (w kierunku północno-zachodnim) oraz przy trasach wiodących na Warmię, Mazury i nad Morze Bałtyckie wyznacza funkcję rekreacyjną dla jego obszaru.

Środowisko przyrodnicze, tj. znaczny udział terenów leśnych (ok. 26%), rzeki - potencjalne szlaki wodne (Wisła, Narew i Wkra) stwarzają korzystne warunki do rozwoju turystyki i wypoczynku.

W oparciu o analizę walorów przyrodniczo-krajobrazowych oraz zainwestowania turystyczno-wypoczynkowego w powiecie wyróżnia się obszary II, III i IV kategorii (klasy) atrakcyjności turystycznej.

Najbardziej atrakcyjne dla rekreacji są :

- **doliny Wisły, Narwi** stanowiące układy rzeczne o dużej naturalności (unikalne w skali Europy),
- **Puszcza Kampinoska**, (Kampinoski Park Narodowy) stanowiąca zaplecze dla rozwoju turystyki kwalifikowanej z terenami przyległymi, na których zlokalizowana jest baza noclegowa,
- **Dolina dolnej Wkry** w gminie Pomiechówek i Nasielsku z przyległymi kompleksami leśnymi .
- **okolice Zakroczymia i Modlina** (z fortyfikacjami).

Atrakcyjne przyrodniczo, krajobrazowo i rekreacyjnie tereny w powiecie występują w gminach : Czosnów, Leoncin, Pomiechówek, Zakroczym oraz w południowej części gm. Nasielsk (nad Wkrą).

Baza noclegowa (ogólnodostępna) w powiecie to 10 obiektów turystycznych i około 300 miejsc, z których może skorzystać ca 8.5 tys. osób. Są to przeważnie nieduże motele, pensjonaty (do 50 miejsc noclegowych). Od strony technicznej i funkcjonalnej baza noclegowa powstała w poprzednich latach w większości nie spełnia kryteriów współczesnej turystyki. Przeważają obiekty wykonane w technologii drewnianej z bardzo ograniczonym wyposażeniem sanitarnym. Wydaje się, że najlepszymi terenami do powstawania nowych miejsc noclegowych i wypoczynkowych to obszary w gminach Leoncin i Czosnów przylegające do terenów Kampinoskiego Parku Narodowego. Obecnie na terenie KPN znajduje się 27 miejsc do biwakowania i 17 parkingów turystycznych.

Specyficzny rodzaj bazy noclegowej stanowią domy letniskowe budowane w istniejących jednostkach osadniczych lub tworzące odrębne zespoły budownictwa letniskowego. Największa koncentracja tych obiektów występuje w gminach : Pomiechówek (ponad 1200 domków) oraz Czosnów.

Najważniejszymi ośrodkami, miejscowościami o walorach krajoznawczo-kulturowych są miejscowości : Modlin, Zakroczym, Nowy Dwór Maz. oraz Pomiechówek, które pełnią funkcje obsługi ruchu turystycznego.

Dominujące formy rekreacji w powiecie to:

- wypoczynek weekendowy nad wodą lub w lesie, w oparciu o ogólnodostępne obiekty noclegowe lub domki letniskowe,
- pobyty agroturystyczne (głównie wakacje),
- ekoturystyka oraz wycieczki rowerowe i piesze (PKN),
- tranzytowy ruch turystyczny z Warszawy na Warmię, Mazury, nad morze (trasą nr. 7).

2. Uwarunkowania demograficzne, liczba ludności w Powiecie Nowodworskim

	ogólnie	kobiet	mężczyzn	na 1 km ²
31XII 1997	74278	37725	36553	108
31XII 1998	74280	37712	36568	108
31XII 1999	74337	37779	36558	108
31XII 2000	74586	37961	36625	108
31XII 2001	74810	38142	36668	108

Stan ludności w poszczególnych gminach powiatu nowodworskiego w podziale na tereny wiejskie i miejskie

				Miasto			Wieś		
	ogółem	mężczyzn	kobiet	razem	mężczyzn	kobiet	razem	mężczyzn	kobiety
Powiat	74586	36625	37961	37891	18458	19433	36695	18167	18528
Nowy Dwór Maz.	27561	13383	14178	27561	13383	14178	-	-	-
Czosnów	7875	3893	3982	-	-	-	7875	3893	3982
Nasielsk	19072	9523	9549	6971	3436	3535	12101	6087	6014
Pomiechówek	8680	4183	4497	-	-	-	8680	4183	4497
Zakroczym	6372	3137	3235	3359	1639	1720	3013	1498	1515
Leoncin	5026	2506	2520	-	-	-	5026	2506	2520

źródło: Główny Urząd Statystyczny (31 XII 2000)

Powiat nowodworski zamieszkuje 74.810 tys. osób co stanowi około 1.5 % ogólnej liczby mieszkańców województwa mazowieckiego.

Gęstość zaludnienia powiatu - 108 osób/km² jest niższa zarówno od średniej gęstości województwa mazowieckiego - 142 osoby/km², jak i kraju (124 osoby/km²). Pod względem gęstości zaludnienia powiat należy jednak do najgęściej zaludnionych na 38 powiatów w województwie - zajmuje 12 miejsce.

Gęstość zaludnienia miast wynosi 662 osoby/km² (Nasielsk-535, Nowy Dwór Mazowiecki -1121, Zakroczym - 175). Tereny wiejskie są słabo zaludnione - 58 osób/km².

Pomiędzy liczbą ludności wiejskiej i miejskiej powiatu nowodworskiego istnieje względna równowaga z niewielką przewagą ludności zamieszkującej tereny miejskie (w liczbach bezwzględnych różnica wynosi zaledwie 1196 osób). Tereny wiejskie powiatu zamieszkuje 36695 mieszkańców co stanowi 49,2 % ogólnej liczby. Największą gminą wiejską jest Nasielsk (tereny wiejskie) - liczący około 12.1 tys. ludności (33.1% ludności wiejskiej), następną miejsce zajmuje Pomiechówek - 8,6 tys. (23.8 %), Czosnów - 7.8 tys. (21.3 %), Leoncin - 5.0 tys. (13.7 %), Zakroczym - 3.0 tys. (8.2%).

Rozwój zaludnienia powiatu wykazuje dynamikę wyższą niż średnio w województwie i kraju. W ciągu ostatnich czterech lat (od 1996 do 2000r.) liczba ludności na terenie powiatu wzrosła średnio o 96 osób rocznie (w ostatnim roku aż o 249 osób), średnie roczne tempo wzrostu w ostatnich 5 latach wynosi 0.129% (w 2000r. przyrost naturalny wyniósł 0.9 na 1000 mieszkańców). W województwie mazowieckim przyrost naturalny pod koniec 2000r. wyniósł -0.8 na 1000 ludności. Powiat nowodworski należy do zaledwie czterech powiatów w województwie mazowieckim o dodatnim przyroście naturalnym (m.in. powiat legionowski, sochaczewski i wołomiński).

Wśród mieszkańców powiatu przeważają kobiety, stanowią one 51 % ogółu ludności powiatu (37.961), co oznacza, że na 100 mężczyzn przypadają 104 kobiety. Bez względu na to czy jest to teren miejski czy wiejski tendencja ta utrzymuje się na niezmiennym poziomie od 5 lat.

Struktura wieku ludności powiatu wskazuje, iż odsetek dzieci i młodzieży w stosunku do osób w wieku poprodukcyjnym jest wyższy niż średnia wojewódzka czy krajowa. Aczkolwiek w ostatnich 5 latach liczba ludzi starszych systematycznie wzrasta co tłumaczyć można osiągnięciem wieku emerytalnego wyżu demograficznego z lat powojennych, a liczba dzieci maleje co jest konsekwencją małego przyrostu naturalnego. Ponadto systematyczny wzrost następuje wśród ludności w wieku produkcyjnym co z kolei wynika z przechodzenia w wiek produkcyjny wyżu demograficznego z lat 70-tych i początku lat 80-tych. W porównaniu do struktury wiekowej województwa mazowieckiego proces starzenia się ludności powiatu nowodworskiego jest mniej zaawansowany niż ma to miejsce w całym województwie. Potwierdza to również wskaźnik obciążenia demograficznego oraz wskaźnik starości. W 2000r. na 100 osób w wieku produkcyjnym w powiecie przypadło 41 osób w wieku przedprodukcyjnym (woj. 37) i 22.5 w wieku poprodukcyjnym (woj. 27). W 2000 r. wskaźnik starości (określający liczbę osób powyżej 60 lat przypadający na 1000 osób w wieku 0 - 19 lat) wynosił dla powiatu 545 (woj. 714) (1999r. powiat - 512, woj. 683).

3. Struktura bezrobocia w Powiecie Nowodworskim

Bezrobotni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Nowym Dworze Mazowieckim

	ogółem	kobiety	bez prawa do zasiłku	absolwenci	stopa bezrobocia
styczeń 2000	4989	2898	3659	277	17.5
luty 2000	4976	2844	3645	222	17.5
marzec 2000	4985	2836	3709	216	17.5
kwiecień 2000	4911	2819	3653	197	17.3
maj 2000	4929	2839	3666	199	17.4
czerwiec 2000	4937	2847	3722	148	17,4
lipiec 2000	5070	2936	3830	206	17.8
sierpień 2000	5089	2973	3837	255	17.9
wrzesień 2000	5096	2942	3865	292	17.9
październik 2000	5156	2941	3915	294	18.1
listopad 2000	5346	3006	4079	293	18.7
grudzień 2000	5414	3027	4126	292	18.3
styczeń 2001	5651	3092	4313	306	19.6
luty 2001	5765	3157	4414	347	19.9
marzec 2001	5781	3181	4429	346	20
kwiecień 2001	5694	3152	4340	294	19.7
maj 2001	5686	3105	4340	251	19.8
czerwiec 2001	5757	3158	4377	302	20
lipiec 2001	5773	3161	4389	249	20.1
sierpień 2001	5826	3166	4409	302	20.3
wrzesień 2001	5769	3103	4356	346	19.5
październik 2001	5645	3020	4241	354	19.1

listopad 2001	5781	3066	4323	359	19.5
grudzień 2001	5831	3062	4341	380	19.8

źródło: Opracowanie własne, Główny Urząd Statystyczny

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Nowym Dworze Mazowieckim wyniosła ogółem **5.831** osób w tym **3.062** osób to kobiety. (stan na 31.XII.2001)

W poszczególnych gminach skala bezrobocia kształtuje się następująco :

Lp.	Gmina	bezrobotnych ogółem	w tym kobiet	z prawem do zasiłku	w tym kobiet
1.	Nowy Dwór Mazowiecki	1986	1112	540	279
2.	Zakroczym	596	298	105	39
3.	Pomiechówek	591	322	143	59
4.	Leoncin	347	158	101	36
5.	Czosnów	544	260	156	64
6.	Nasielsk	1767	912	445	169
	Ogółem	5.831	3.062	1.490	646

Struktura bezrobocia

Wyszczególnienie	2000 r.	udział %	2001 r.	udział %	Wzrost (+/-) spadek
1	2	3	4	5	6
Bezrobotni ogółem	5.414	100	5.831	100	+417
w tym					
kobiet	3.027	56	3.062	53	+35
z prawem do zasiłku	1.288	24	1.490	26	+202
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	55	1	248	4	+193
bezrobotni w wieku 18-24 lata	1.520	28	1.707	29	+187
absolwenci	292	5	380	7	+88
niepełnosprawni	60	1	75	1	+15

Bezrobotna młodzież .

W 2001 roku zarejestrowało się bezrobotnych w wieku 18 –24 lata 2.016 osób (tj. 29 % ogółu bezrobotnych), w tym 996 kobiet.

Wyłączyło z ewidencji 1.829 bezrobotnych, w tym 892 kobiety. Najczęstszą przyczyną odpływu był brak potwierdzenia gotowości do podjęcia pracy – 1.025 bezrobotnych, tj. 56 % odpływu bezrobotnej młodzieży. Drugą przyczyną były podjęcia pracy – 610 bezrobotnych, tj. 33%.

Bezrobotni absolwenci.

W 2001 zarejestrowało się 794 absolwentów. Stanowili oni 17 % ogółu bezrobotnych. Bezrobotni absolwenci szkół ponadpodstawowych posiadają następujące wykształcenie :

Ø wyższe	40 absolwentów, tj. 5 %,
Ø policealne i średnie zawodowe	384 absolwentów, tj. 48 %,
Ø ogólnokształcące	108 absolwentów, tj. 14 %,
Ø zasadnicze zawodowe	255 absolwentów, tj. 32 %,
Ø pozostałe	7 absolwentów, tj. 1 %,

Oferty pracy.

W 2001 roku zgłoszono do PUP ogółem 974 miejsca pracy, w tym 752 miejsca pracy subsydiowanej. Porównując do 2000 roku jest to o 152 oferty mniej. Oznacza to, że wciąż znacznie zmniejsza się liczba pracodawców tworzących nowe miejsca pracy.

Liczba pozyskanych ofert pracy :

Wyszczególnienie	2000 r	Udział %	2001 r	Udział %	Wzrost (+/-) spadek
1	2	3	4	5	6
Oferty pracy ogółem	1.126	100	974	100	-152
w tym					
Ø dla absolwentów	156	14	68	7	-88
Ø dla niepełnosprawnych	151	13	181	19	+30

Analiza jakościowa stanu bezrobocia :

Źródłem bezrobocia na terenie powiatu nowodworskiego są te same procesy społeczno-ekonomiczne, które wywołały zjawisko bezrobocia w skali całego kraju. W powiecie nowodworskim do wzrostu bezrobocia przyczyniło się nie tylko powstanie wolnego rynku i konkurencji, ale także wieloletnia stagnacja gospodarcza, niedosyt inwestycji, restrukturyzacja zakładów opierająca się głównie na redukcji etatów i zwalnianiu pracowników, jak też likwidacja dużych zakładów przemysłowych oraz wiele małych i średnich firm usługowo handlowych kształtujących poziom zatrudnienia na lokalnym rynku pracy.

Przyczyn bezrobocia upatrywać można także w niskich kwalifikacjach pracowników (szczególnie mieszkańców terenów wiejskich), jak też kwalifikacjach nie adekwatnych do potrzeb rynku pracy, brak doświadczenia zawodowego, umiejętności poruszania się po rynku pracy, i poszukiwania zatrudnienia.

Znaczny wpływ na poziom i strukturę bezrobocia w powiecie ma ilość i profile szkół ponadgimnazjalnych. Nie zawsze dostosowane do potrzeb lokalnego rynku, powodują jego nasycenie określonymi zawodami i specjalnościami, a tym samym niemożność wchłonięcia poprzez zatrudnienie kończących szkoły absolwentów.

Zdecydowana większość rejestrowanych bezrobotnych (77%, tj. 4500 osób) to osoby posiadające doświadczenie zawodowe. Pozostałe 23 % (tj. 1326 osób) stanowią bezrobotni dotychczas nie pracujący, a wśród nich 23% (302 osoby) to absolwenci szkół. Można stwierdzić, że większość, bo prawie 60 % osób bez stażu pracy stanowią kobiety, w tym 23 % (180 osób) to absolwentki szkół.

Bezrobotni w powiecie nowodworskim to zatem głównie osoby mające doświadczenie zawodowe w dziedzinach odwzorowujących przede wszystkim profile lokalnych szkół. W praktyce urzędu pracy zauważalne jest jako zjawisko coraz częstszej, wielokrotnej rejestracji (a zatem wielokrotnej utraty pracy) i długotrwałego bezrobocia (powyżej 12 m-cy) dochodzącego do pozostawania bez pracy przez wiele lat. Znaczna część długotrwanie bezrobotnych to osoby korzystające z różnego rodzaju świadczeń socjalnych (zasiłki rodzinne, pielęgnacyjne itp.) Można przypuszczać, że stopa bezrobocia na terenie powiatu nowodworskiego będzie – analogicznie do sytuacji w kraju systematycznie wzrastać, szczególnie w kategorii osób w wieku od 18 do 24 roku życia , głównie wśród absolwentów szkół. Stałą tendencją jest wzrastające bezrobocie kobiet i mieszkańców wsi. Problem stanowi duża fluktuacja kadr wynikająca ze struktur lokalnego rynku pracy. (małe firmy usługowo-handlowe borykające się z trudnościami finansowymi) Na pogłębienie tego stanu ma także wpływ zatrudnienia „ na czarno” również obcokrajowców (Rosjan, Ukraińców) wypierających pracowników miejscowych szczególnie w okresie prac sezonowych (zbiorów, owoców i warzyw, prace budowlane).

Zainteresowanie przedstawicieli gmin problemem bezrobocia – jego przyczynami i sposobami łagodzenia jego skutków – jest znikome. Odnosi się wrażenie, że całą odpowiedzialnością za diagnozowanie tego zjawiska, jak też rozwiązywanie problemów z nim związanych obarczono urzędy pracy. Zauważa się wyraźny brak rozumienia wagi problemu, konieczności współpracy i koordynacji działań wszystkich podmiotów społecznych.

Jednocześnie wskazanie rodzaju kwalifikacji na jakie istnieje zapotrzebowanie na lokalnym rynku pracy jest bardzo trudne, głównie ze względu na brak koncepcji lokalnego rozwoju i środków umożliwiających ich potencjalną realizację. Śladowa ilość ofert pracy składanych przez pracodawców ujawnia z jednej strony zapotrzebowanie na pracowników o stosunkowo niskich kwalifikacjach (spawacz, ślusarz, pracownik budowlany) co bynajmniej nie oznacza, iż wśród rejestrowanych bezrobotnych nie ma przedstawicieli tych zawodów. Z drugiej strony chęć zatrudnienia wysokiej klasy specjalistów, którzy w bazie danych urzędu pracy na ogół nie figurują. W takiej sytuacji wakujący etat obsadzany jest często przez cudzoziemców.

Pewną wskazówką umożliwiającą identyfikację „zawodów przyszłości” powiatu, może stanowić strategia miasta Nowy Dwór Mazowiecki wskazująca dziedziny gospodarki i sfer działalności społeczności lokalnej, w których wzrastać będzie zapotrzebowanie na wyspecjalizowane kadry. Zakłada się, że będą to specjaliści we wszystkich zawodach związanych z turystyką, budownictwem, ochroną środowiska oraz opieką zdrowotną, zwłaszcza ludzi starszych.

Ludność powiatu nowodworskiego nie stanowi społeczności jednorodnej, posiadającej wyróżniającą ją własną tradycję czy folklor. Jest to w znacznej części eklektyczna zbiorowość ludzi z różnych regionów kraju, którzy przeprowadzili się tu w latach 70-tych, zwabieni możliwością uzyskania mieszkania i zatrudnienia w rozwijającym się ówczesnie na tym terenie przemyśle chemicznym. W tym kontekście można mówić o lokalnej specjalizacji umiejętności.

4. Ochrona środowiska

Jedyną międzygminną formą ochrony środowiska jest gospodarka odpadami. Pięć samorządów gminnych: Nowy Dwór Mazowiecki, Pomiechówek, Leoncin, Czosnów i Zakroczym utrzymują wspólne składowisko odpadów w Zakroczymiu. Wysypisko to jest niekorzystnie położone między drogami Gdańsk-Warszawa – Płock w bliskiej odległości od miasta.

Całkowita powierzchnia wysypiska wynosi 5,41 ha. Składa się ono z trzech części: południowej, wschodniej i zachodniej. Obecnie eksploatowana jest wschodnia część wysypiska o powierzchni 1 ha, przygotowywane są 2 następne kwatery. Południowa część wysypiska jest już zapełniona. Odpady zostały przykryte 40-sto centymetrową warstwą ziemi i w przyszłości będą rekultywowane. Przy obecnym sposobie eksploatacji tegoż składowiska

trzeba uwzględniać fakt, iż za 3-4 lata wysypisko to się zapełni, dlatego też zachodzi pilna potrzeba wybudowania nowego składowiska, które w większym stopniu unieszkodliwiłoby odpady z terenu powiatu. Największą przeszkodą jest uzyskanie lokalizacji, gdyż lokalna społeczność z góry protestuje, niemniej problem ten jest tak ważny, że samorząd powiatowy stawia sobie jako jedno z najważniejszych zadań do realizacji.

Gospodarka odpadami na terenie powiatu.

Odpady stanowią jedno z najdotkliwszych obciążeń antropogennych środowiska naturalnego. Zajmują one coraz większe tereny, które mogłyby być przeznaczone np. pod uprawy leśne, bądź pod budownictwo. Ponadto wskutek zachodzących w nim procesów chemicznych, stają się źródłem niebezpiecznych zanieczyszczeń i zatrucia środowiska przyrodniczego.

Powiat nowodworski wytwarza łącznie 4915 ton odpadów rocznie, w tym 1486 ton jest składowana na dwóch wysypiskach:

Zakroczym obsługuje: Nowy Dwór Mazowiecki, Czosnów, Leoncin, Pomiechówek i Zakroczym. Gmina Nasielsk korzysta z wysypiska w Kosewie, jest ono w zasadzie nielegalne.

Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. określa zasady postępowania, a w szczególności zasady zapobiegania powstawaniu odpadów lub minimalizacji ich ilości, usuwania odpadów z miejsc powstawania, a także wykorzystywania lub unieszkodliwiania odpadów w sposób zapewniający ochronę środowiska.

Problem zagospodarowania odpadów jest wielką bolączką samorządów, gdyż nadal głównym sposobem ich unieszkodliwiania jest składowanie. W związku z tym należy dążyć do szerszego wprowadzania innych metod, które są alternatywą lub uzupełnieniem składowania czy spalania np. metoda RPP (Roluj, Prasuj, Pakuj). Jest to metoda mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów. Problem gospodarki odpadami jest złożony, trudny i wymaga dużych nakładów finansowych. Sam wybór miejsca na składowanie jest z góry oprotestowany przez lokalną społeczność.

W przypadku odpadów komunalnych, zgodnie z art.19 ustawy o odpadach, gospodarka nimi należy do zadań własnych gmin. Gmina realizuje zadania związane z racjonalnym gospodarowaniem odpadami komunalnymi według zasad określonych w przepisach o utrzymaniu czystości i porządku oraz według przyjętego przez radę gminy programu ochrony środowiska w gminie. Sposób postępowania z odpadami komunalnymi w gminie jest elementem szeroko pojętej gospodarki komunalnej.

Odpady komunalne wytwarzane na terenie Nowego Dworu Mazowieckiego, Czosnowa, Leoncina, Pomiechówka i Zakroczymia deponowane są na składowisku stałych

odpadów komunalnych w Zakroczymiu. Część składowiska w Zakroczymiu, na której zakończono eksploatację nie posiada uszczelnienia podłoża, natomiast część modernizowana uszczelniona jest folią PCV PLASTPAPA.

11 kwietnia 1996 roku Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny pozytywnie zaopiniował projekt techniczny technologiczny "Rekultywacji i modernizacji wysypiska stałych odpadów komunalnych w Zakroczymiu", zastrzegając przy tym niezbędność opracowania kompleksowej analizy oddziaływania w/w obiektu na środowisko w oparciu przede wszystkim o wykonane pomiary i badania w celu ustalenia faktycznego zasięgu uciążliwości składowiska (w chwili obecnej wykonane zostały piezometry niezbędne dla prowadzenia stałej obserwacji ewentualnych zmian jakości wód podziemnych).

Ponieważ obiekt składowiska stał się przedmiotem wniosków o interwencję Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, inspekcja przeprowadziła w dniach 19 i 31 maja oraz 18 lipca 2000 roku kontrolę eksploatacji składowiska. W jej wyniku stwierdzono brak opracowania w/w analizy pomimo uruchomienia składowiska po modernizacji niecki zachodniej jesienią 1997 roku.

W związku z powyższym WIOŚ wystąpił z wnioskiem do Starosty Nowodworskiego o możliwość zobowiązania właściciela obiektu (Gmina Zakroczym) do wykonania oceny oddziaływania na środowisko. Ocena wykazała, iż składowisko odpadów komunalnych w Zakroczymiu wypełni się za około 3 – 4 lata. Zachodzi zatem pilna potrzeba opracowania programu zagospodarowania odpadów na terenie naszego powiatu.

Wysypisko w Kosewie jest bombą ekologiczną na terenie gminy Nasielsk. Inspekcja Ochrony Środowiska wymierzyła potężną karę dla Miasta i Gminy Nasielsk. Samorząd Nasielska powinien jak najszybciej przyspieszyć otwarcie wysypiska w Jaskółowie.

Lista priorytetowych przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska do strategii rozwoju powiatu nowodworskiego przyjętych przez Radę Powiatu w listopadzie 2000 roku.

1. Poprawa stanu czystości wód na terenie powiatu poprzez zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód płynących, stojących i wód podziemnych. W związku tym należy doprowadzić do:
 - budowy oczyszczalni w Nasielsku i sieci kanalizacji,
 - budowy kanału tłoczego w celu odprowadzania ścieków z Modlina Starego i dalsza rozbudowa sieci kanalizacji,
 - modernizacji oczyszczalni ścieków w Modlinie - Twierdzy,

- zakończenia kanału łączącego ul. Górską i ul. Nowołęcną w Nowym Dworze Mazowieckim,
 - rozbudowy sieci kanalizacji w Pomiechówku, Czosnowie, Leoncinie, a także modernizacji oczyszczalni ścieków dla przyjęcia zwiększonego ładunku ścieków.
2. Zmniejszenie ilości wytwarzanych i składowanych odpadów oraz rozszerzenie zakresu ich gospodarczego wykorzystania poprzez:
 - opracowanie programu gospodarki odpadami komunalnymi w każdej gminie,
 - upowszechnienie metody recyklingu u źródła wytwarzania odpadów,
 - opracowanie powiatowego programu gospodarki odpadami, w którym należy uwzględnić szersze wprowadzanie innych metod, które są alternatywą lub uzupełnieniem spalania i składowania,
 - likwidację wysypiska w Kosewie i urządzenie nowego wysypiska w Jaskółowie dla Nasielska czy nawet dla powiatu nowodworskiego,
 - zmniejszenie zanieczyszczeń w lasach, nad brzegiem rzek i przydrożnych rowach.
 3. Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza poprzez przebudowę kotłowni węglowych na gazowe lub olejowe.
 4. Kontynuacja zalesień gruntów porolnych z godnie z przyjętym programem zalesień (zwiększenie lesistości w gminie Nasielsk - gdzie lesistość wynosi tylko 11 %).
 5. Rozwijanie różnych form agroturystyki i turystyki wykorzystując naturalne walory przyrodnicze jak i zabytki naszego powiatu (Kampinoski Park Narodowy, rejon Doliny Wkry, malowniczy teren nad skarpią Zakroczymską oraz zabytki Twierdzy Modlin).
 6. Nadzorowanie i kierowanie działań zmierzających do właściwej realizacji zadań wynikających z przyjętych bądź opracowywanych studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania poszczególnych gmin w naszym powiecie.
 7. Podnoszenie świadomości ekologicznej poprzez:
 - prowadzenie zajęć edukacyjnych w zakresie korzystania ze środowiska w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych,
 - prowadzenie cyklu spotkań w zakresie korzystania ze środowiska w społecznościach wiejskich,
 - upowszechnianie wiedzy ekologicznej w organizacjach społecznych takich jak Polski Związek Wędkarski, Polski Związek Łowiecki, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze.

Stan czystości powietrza.

Na terenie powiatu nowodworskiego dokonana została inwentaryzacja emisji zanieczyszczeń do powietrza na rok 1999 i 2000 dla większych źródeł emitujących zanieczyszczenia.

Na podstawie zebranych informacji stwierdzono, iż łączna emisja podstawowych zanieczyszczeń na terenie powiatu wynosiła:

Zanieczyszczenie		Rok	
		1999	2000
Dwutlenek siarki	Mg/rok	467,064	455,670
Dwutlenek azotu		226,100	142,306
Tlenek węgla		266,314	151,881
Pył zawieszony		191,765	142,302

Analiza zgromadzonych danych pozwoliła stwierdzić, że w 2000 r. znacząco zmniejszyła się w stosunku do 1999r. ilość emitowanego dwutlenku azotu, tlenku węgla i pyłu. Na podobnym poziomie pozostawała emisja dwutlenku siarki. Należy sądzić, że spalany w kotłowniach węgiel charakteryzował się wysoką zawartością siarki. O poziomie emisji zanieczyszczeń w powiecie w głównej mierze decydowały 4 zakłady, z których pochodziło 95% ogólnej emisji. Są to:

- Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Nowym Dworze Mazowieckim,
- Wojskowa Agencja Mieszkaniowa – Ciepłownia Centralna Modlin Twierdza,
- Reckitt Benckiser /Poland/ S.A. w Nowym Dworze Mazowieckim,
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe WĘGIELEK w Nasielsku.

Ocenę stanu zanieczyszczeń powietrza w Nowym Dworze Mazowieckim w 2000 r. przeprowadzono w oparciu o wyniki badań monitoringowych zanieczyszczeń powietrza prowadzonych na stacji nadzoru ogólnego w Nowym Dworze Mazowieckim działającej w ramach Państwowej Inspekcji Sanitarnej /NOPIS/.

Na stacji systematycznie mierzone są w odstępach co 5 dni stężenia podstawowych zanieczyszczeń powietrza: pyłu zawieszonego, dwutlenku azotu i dwutlenku siarki. Wyniki pomiarów przekazywane przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Warszawie są gromadzone w Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Środowiska w Warszawie - Delegaturze w Ciechanowie w bazie danych SAZPW – 2.

Na terenie powiatu nowodworskiego nie jest prowadzony monitoring hałasu. Jak stwierdza Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Warszawie - Delegatura w Ciechanowie poziom hałasu na terenie naszego powiatu nie jest przekroczony.

5. Infrastruktura społeczna

5.1 Edukacja i szkolnictwo

W gestii powiatu znajdują się następujące szkoły ponadpodstawowe;

- **Szkoły publiczne:** LO w Nowym Dworze Maz.,
LO w Nasielsku, ZSZ Nr 1 w Nowym Dworze Maz, ZSZ Nr 3 w Nowym Dworze Maz., ZSZ w Nasielsku i ZSRCKU w Pomiechówku.
- **Szkoły niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych:**
Liceum Handlowe dla Młodzieży i dla Dorosłych i Społeczne Technikum dla Dorosłych.

Obecnie w szkołach prowadzonych przez powiat nowodworski kształcą się młodzież w następujących kierunkach ; ogólnokształcącym, mechanicznym, ochrony środowiska, budowlanym, handlowym, ekonomicznym, technologii żywienia i gospodarstwa domowego i agrobiznesu.(to w zakresie szkół średnich ponadpodstawowych).

Natomiast w zakresie zasadniczych szkół zawodowych kształcą się w następujących kierunkach; mechanicznym, budowlanym, rolniczym i ogrodniczym oraz wielozawodowym.

Jeśli chodzi o zmiany jakie dokonały się w ostatnich latach, to dotyczą one głównie zaprzestania kształcenia w kierunkach chemicznych. Brak zainteresowania tymi kierunkami spowodowane jest kłopotami na rynku pracy. W zakresie kształcenia na poziomie zasadniczych szkół zawodowych coraz większym zainteresowaniem cieszą się oddziały wielozawodowe.

Mamy przygotowaną kadrę pedagogiczną do kształcenia młodzieży w/w kierunkach . Problem stanowią nauczyciele języków obcych.

Jeśli chodzi o dane statystyczne obrazujące kształcenie młodzieży w średnich szkołach w danych kierunkach, przedstawia się to następująco. Na ogólną liczbę 3747 uczniów i słuchaczy kształcą się:

1) kierunek ogólnokształcący	-	1195	co stanowi około	32%
2) kierunek mechaniczny	-	244	„	6%
3) kierunek budowlany	-	171	co stanowi około	5%
4) kierunek handlowy	-	225	„	6%

5) kierunek ekonomiczny	-	272	„	7%
6) kierunek tech. żywienia i gosp. domowego	-	338	„	9%
7) kierunek ochrony środowiska	-	135	„	3%
8) kierunek agrobiznesu	-	90	„	2%

Ogółem w szkołach średnich kształcą się około 70% wszystkich uczniów.

Pozostałe 30% młodzieży uczęszcza do zasadniczych szkół zawodowych.

Kształcenie w kierunkach przedstawia się następująco:

1) kierunek wielozawodowy	-	730	co stanowi około	20%
2) kierunek mechaniczny	-	229	„	6%
3) kierunek budowlany	-	80	„	2%
4) kierunek rolniczo-ogrodniczy	-	89	„	2%

Wysokie bezrobocie zwłaszcza wśród absolwentów i młodych ludzi stawia wyzwanie dostosowania kierunków kształcenia do nowych potrzeb. Kształcenie młodzieży powinno uwzględniać potrzeby powstawania małych, rodzinnych zakładów pracy takich jak sklepy, warsztaty mechaniczne, punkty usługowe itp. Duża liczba młodzieży będzie podejmować dalszą naukę na wyższych uczelniach. Zmiana charakteru kształcenia wymaga także propozycji ze strony pracodawców.

Nowe kierunki kształcenia muszą wynikać z zasobów i programów przyszłego rozwoju i być podporządkowane nowym miejscom zatrudnienia : prywatny biznes związany z przetwórstwem rolno-spożywczym, turystyką, gastronomią, usługami naprawczymi. Do tych kierunków będą także należały wszystkie dziedziny usług m.in. opiekuńcze, edukacyjne, informatyczne i doradcze (obsługa biurowo-rachunkowa, prawna, finansowa). Wykorzystując walory przyrodnicze i krajobrazowe powiatu należy uruchomić kierunki dla zawodów związanych z pielęgnacją krajobrazu, ochroną środowiska oraz z zachowaniem tożsamości regionu.

5.2. Bezpieczeństwo publiczne

Położenie powiatu nowodworskiego w bezpośrednim sąsiedztwie aglomeracji warszawskiej, jego atrakcyjność ze względu na walory przyrodnicze, liczne i ważne szlaki komunikacyjne przynosi wiele korzyści mieszkańcom, osobom prowadzącym działalność gospodarczą i korzystającym z różnych form wypoczynku i rekreacji.

Takie usytuowanie powiatu niesie też również niebezpieczeństwa ze strony środowiska przestępczego.

Ocena stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego wskazuje, że dominującymi przestępstwami na terenie powiatu nowodworskiego są przestępstwa przeciwko mieniu. 50% wszystkich zdarzeń przestępczych dotyczy włamań i kradzieży mienia. Najczęstszymi obiektami są domki letniskowe i samochody. Zdarzają się również włamania do mieszkań, piwnic i strychów. Systematycznie zmniejsza się ilość włamań i kradzieży związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej.

W 2000 roku i w I połowie 2001 r. dużym zagrożeniem na terenie powiatu nowodworskiego były kradzieże samochodów. W każdym miesiącu odnotowano ok. 12 kradzieży samochodów najczęściej m-ki Polonez.

Determinacja policjantów w ściganiu przestępców w tej kategorii przestępstw doprowadziła do systematycznego zmniejszenia ilości kradzieży samochodów.

W miesiącu styczniu br. na terenie powiatu skradziono już tylko 2 samochody, oba m-ki Polonez.

Przy końcu lat 90-tych w Nowym Dworze Maz. i okolicach powstały silne, zorganizowane grupy przestępcze, współdziałające z groźnymi przestępcami z innych rejonów. W 2000 r. grupy te wszczęły ze sobą wojnę o dominację przestępczą. Skutkami tej wojny było kilka aktów terroru kryminalnego między innymi wybuch bomby przy klubie EB w Nowym Dworze Mazowieckim, detonacja bomby pod samochodem BMW w Zakroczymiu – oba zdarzenia były w miesiącu czerwcu 2000 roku.

W wyniku intensywnych czynności wykrywczych prowadzonych przez policjantów Centralnego Biura Śledczego we współdziałaniu z policjantami miejscowej jednostki policji wyjaśniono już większość zdarzeń dotyczących spraw związanych z terrorem kryminalnym. W trakcie realizacji spraw aresztowanych zostało 39 przestępców związanych z nowodworskimi grupami przestępczymi. Rezultaty pracy policji znajdują już finał w sądzie.

W 2001 roku na terenie powiatu nowodworskiego poprawiła się skuteczność ścigania sprawców przestępstw, ustalono 1114 osób podejrzanych, więcej o 300 niż w roku wcześniejszym, wzrosła również ilość osób aresztowanych.

Miejscowa jednostka policji wnosi coraz to większy wkład w ochronę interesów firm i osób prowadzących działalność gospodarczą. W 2001 roku ujawniono 107 przestępstw na szkodę pomiotów gospodarczych, ponad dwukrotnie więcej niż w roku wcześniejszym.

Efekty działań policji nowodworskiej wskazuje, że na terenie naszego powiatu nie ma dobrego klimatu i miejsca na działalność przestępczą.

Atrakcyjność terenów powiatu nowodworskiego sprawia, że odbywane są tu liczne imprezy masowe. O podwyższonym ryzyku bezpieczeństwa są niektóre rozgrywane mecze piłkarskie o mistrzostwo II-giej ligi miejscowego zespołu „Świt”. Mimo to od wielu lat nie odnotowano żadnego zbiorowego naruszenia ładu i porządku w czasie i w związku z imprezami masowymi.

Zapobieganie zjawiskom patologii społecznych i ograniczenie przestępczości realizowane przez policję we współdziałaniu z władzami samorządowymi, oświatowymi i innymi podmiotami współodpowiedzialnymi za przeciwdziałanie zjawiskom niepożądanym społecznie. Dzieje się to na różnych poziomach, począwszy od małych społeczności lokalnych jak komitety osiedlowe przez samorzady i władze gmin do poziomu powiatowego włącznie.

Właściwy poziom obsługi interesantów, w większości ludzi potrzebujących pomocy, pokrzywdzonych przestępstwem bądź innym negatywnym zachowaniem wymaga warunków odpowiednich zarówno do oczekiwania jak i przekazania swojej sprawy organowi, do którego się zgłosił.

Obecna siedziba Komendy Powiatowej Policji nie przystaje ani do potrzeb ani dążeń policji do poprawy jakości obsługi mieszkańców, zgodnie z nowoczesnymi standardami.

Przeniesienie siedziby Komendy Powiatowej Policji do nowego budynku o odpowiedniej powierzchni biurowej i pomocniczej spowoduje nową jakość sprawowania tzw. funkcji recepcyjnych związanych z pierwszym, jakże ważnym kontaktem obywatela z policją.

5.3. Bezpieczeństwo zdrowotne

Problemem opieki zdrowotnej jest starzenie się społeczeństwa. W związku z tym dąży się do tworzenia placówek opieki długoterminowej jak: zakłady lecznicze, zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja (na Mazowszu więcej o 400 łóżek). Obecnie czas oczekiwania na miejsce w ZOL wynosi ponad 1 rok.

Planuje się restrukturyzację łóżek opieki krótkoterminowej ze względu na niski przyrost naturalny (na Mazowszu jest ujemny i wynosi - 2,4). W związku z tym będzie następowało zmniejszenie liczby łóżek w oddziałach pediatrycznych oraz oddziałach położniczo-ginekologicznych.

Dąży się również do łączenia placówek jednoprofilowych np. pediatrycznych, które będą zarządzane przez jednego kierownika co pozwoli na zmniejszenie administracji.

Wydzielanie POZ-ów ze struktur Samodzielnych Zespołów Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej oraz leczenie chorych w oparciu o lekarza rodzinnego, to kierunek restrukturyzacji placówek służby zdrowia.

Duży nacisk kładzie się na promocję zdrowia, której celem jest poprawa jakości życia oraz stanu zdrowia ludności. Duże zadania w tej dziedzinie mają zakłady opieki zdrowotnej oraz samorządy.

W obecnej polityce służby zdrowia przeważa czynnik ekonomiczny nad zdrowiem pacjenta.

Mieszkańców powiatu nowodworskiego w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych i promocji zdrowia obsługują następujące placówki zdrowia :

Szpital Powiatowy na 161 łóżek z oddziałami :

- wewnętrznym,
- ginekologiczno-położniczym,
- chirurgią,
- dziecięcym,
- opieki paliatywnej,
- blokiem operacyjnym,
- izbą przyjęć,
- pracownikami diagnostycznymi.

Przychodnia Specjalistyczna, w której mieszczą się :

- dwa POZ-y,
- przychodnie specjalistyczne, w zatrudniające prawie wszystkich specjalistów,
- pracownia rtg,
- laboratorium,
- rehabilitacja,
- stomatologia,
- protetyka.

Trzy Przychodnie rejonowe w Zakroczymiu i w Modlinie,

Ośrodki Zdrowia w Cząstkowie, w Kazuniu i w Górkach oraz jeden punkt lekarski w **Janowie**.

Te zasoby opieki zdrowotnej wchodzi w skład SZPZOZ w Nowym Dworze Maz. Na terenie powiatu są jeszcze niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej : NZOZ przy ul. Berlinga, NZOZ przy ul. Wybickiego, NZOZ w Pomiechówku, SZOZ w Pomiechówku, NZOZ w Leoncinie przy ul. Partyzantów 3, NZOZ w Leoncinie przy ul. Partyzantów 22, NZOZ w Sowiej Woli, wojskowa służba zdrowia SPZOZ przy ul. 29 Listopada 105 oraz Garnizonowa Przychodnia Lekarska przy ul. Paderewskiego 12, Prywatna Przychodnia

Lekarska przy ul. Targowej, gabinety prywatne. Na terenie powiatu funkcjonuje również kilka domów i zakładów pomocy społecznej.

Na terenie Gminy Nasielsk są dwie Przychodnie Rejonowe przy ul. Sportowej 2 i przy ul. Sikorskiego 2 oraz Ośrodek Zdrowia w Ciekosynie.

W szpitalu największym problemem jest niska stawka kapitacyjna na pacjenta. W związku z wzrostem cen leków, środków dezynfekcyjnych jak również żywienia wzrastają koszty utrzymania. Innym problemem są warunki lokalowe zwłaszcza w oddziale wewnętrznym. Występują trudne warunki techniczno-sanitarne na bloku operacyjnym oraz zbyt mała jest liczba łóżek w oddziale opieki paliatywnej.

Specjalistyczna opieka zdrowotna nie wypracowuje kontraktów, w związku z tym ma straty. Wynika to najczęściej z braku skierowań od lekarzy z Niepublicznych ZOZ-ów do specjalisty, którzy boją się stracić pacjenta. Taka polityka niekorzystnie wpływa na kondycję szpitala, ponieważ pacjent trafia na leczenie za późno i przedłuża się jego pobyt w szpitalu, a tym samym wzrastają koszty. Dużym mankamentem w Przychodni Specjalistycznej jest brak aparatury np. ultrasonografu z kompletem głowic. Zmniejsza to szansę na dodatkowe pieniądze z Kasy Chorych, ponieważ brak wyposażenia w sprzęt utrudnia opracowanie programów leczniczych. Jest to również problem dla pacjentów, którzy USG muszą wykonywać prywatnie lub jechać do innej miejscowości z którą zakład ma podpisaną umowę.

Korzystną sytuacją dla naszych pacjentów z powiatu jest możliwość konsultacji lekarskiej w razie potrzeby izbie przyjęć w godz. od 18-7, kiedy nie ma lekarza w ośrodku. Jest to tzw. nocna pomoc lekarska. Zmniejszyły się znacznie koszty leczenia pacjenta ambulatoryjnie, dzięki zatrudnieniu kierownika w izbie przyjęć.

Ograniczony jest dostęp pacjentów w pełnym zakresie do stomatologa. Na terenie powiatu jest dużo gabinetów prywatnych.

5.4. Pomoc Społeczna

Działalność Powiatowego Centrum Rodzinie

W powiecie nowodworskim z pomocy społecznej korzysta około 6% mieszkańców czyli ponad 4000 osób, a łącznie z rodzinami stanowi to liczbę 11000 tj. 15% mieszkańców powiatu. Od sierpnia 2001 roku do zadań powiatu należy usamodzielnianie wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i resocjalizacyjnych oraz udzielanie im pomocy

w kontynuowaniu nauki. W roku ubiegłym dwie osoby otrzymały takie usamodzielnienie na łączną kwotę 9 438 zł.

Do zadań należy także organizowanie i zapewnienie usług w domach pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym. W DPS-ach umieszczono 22 osoby a 13 czeka na miejsce. Na terenie województwa mazowieckiego brakuje miejsc w DPS dla osób z chorobami psychicznymi.

Na terenie powiatu pomocą objęto 76 rodzin zastępczych, w których umieszczone jest 106 dzieci.

Działalność Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności.

W roku 2001 wpłynęło 427 wniosków, z czego wydano :

340 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności,

51 opinii w tym 28 dotyczyło zasiłku stałego oraz 23 skierowań do domów opieki,

Od 1 stycznia 2002 roku obowiązuje nowa ustawa na podstawie której Zespół będzie orzekał o stopniu niepełnosprawności dzieci, które nie ukończyły 16 roku życia. W związku z tym zwiększy się ilość orzeczeń o ponad 300.

Rehabilitacja zawodowa i PFRON.

Zadania :

1. organizowanie nowych miejsc pracy,
2. zwrot kosztów wynagrodzeń i składek na ubezpieczenie społeczne,
3. dofinansowanie do oprocentowania kredytu bankowego,
4. pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub rolniczej.

Trzy pierwsze zadania realizowane są przez pracodawców, natomiast dwa pozostałe są bezpośrednio nakierowane na osoby niepełnosprawne. O możliwościach realizowania tych zadań decyduje wielkość środków finansowych przyznanych dla powiatu wg. tzw. algorytmu.

Następuje spadek środków w porównaniu do lat ubiegłych. W 2000 roku otrzymano 50,3 % środków wydatkowanych w 1999 r. Podobny poziom odnotowano w 2001 r.

Utworzono 17 stanowisk pracy dla 21 osób w tym 11 w zakładach pracy chronionej. W roku 2000 tych stanowisk było 14. Średni koszt poniesiony na 1 stanowisko wynosi 19 517 zł przy średnim faktycznym koszcie utworzenia 45 469 zł.

5.5. Działalność Państwowej Straży Pożarnej

Zakres działalności Komendy Powiatowej.

Komenda Powiatowa PSP obejmuje swoim zasięgiem 5 gmin i miasto Nowy Dwór Mazowiecki, o pow. 691,6 km² i zaludnieniu 75 tys.

Na terenie powiatu działają 22 jednostki OSP, w tym 8 w KSRG dofinansowywane przez budżet państwa (w 2001 r. – 85 tys. PLN). Do dyspozycji druhowie mają 24 pojazdy gaśnicze, w tym 50 % kwalifikuje się do wymiany.

Zagrożenia pożarowe – działalność kontrolno-rozpoznawcza.

Na zagrożenia pożarowe w powiecie rzutuje przede wszystkim :

- duże nasycenie instalacjami komunalnymi,
- duża intensyfikacja ruchu drogowego i kolejowego,
- zalesienie powiatu przy dużej penetracji turystycznej,
- stałe zewnętrzne zagrożenia – magazyn chloru w Wieliszewie (200 t.), zaporą w Dębem, rzeki Wisła i Narew.

Na zwiększenie zagrożenia w pożarowego w powiecie nowodworskim ma wpływ także zlokalizowanie następujących zakładów pracy :

- „Binder International”- Chłodnia w Nasielsku,
- Baza gazu płynnego „Wasbruk”,
- Stacja pomp 2a PERN „Przyjaźń” w Orzechowie,
- Stacja olejów „Elf” w Nowym Dworze Mazowieckim,
- „Inter-Cars” magazyn części i opon samochodowych w Czosnowie,
- „Tek – Pak” ,zakład produkcji opakowań w Czosnowie,
- Stacje paliw i gazu.

Najważniejsze przedsięwzięcia w zakresie bezpieczeństwa pożarowego w powiecie nowodworskim :

1. Zintegrowanie służb ratowniczych i pomocniczych powiatu w zakresie dowodzenia i łączności, tj. przekształcenie istniejącego Powiatowego Stanowiska Kierowania PSP w Centrum Powiadamiania Ratunkowego Powiatu. (posiadana kwota 60 tys. zł. zapewnia wykonanie zamierzenia w 20%, brakuje ok. 150 tys. zł.)

2. Zakupienie nowego samochodu ratowniczo-gaśniczego dla Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej w Nowym Dworze Mazowieckim.

3. Wykonanie aktualnej ekspertyzy wałów przeciwpowodziowych, na jej podstawie przeprowadzenie ewentualnych wzmocnień, napraw, przebudowy niektórych newralgicznych części np. w Okuninie.

4. W przypadku dynamicznego rozwoju dzielnicy Modlin (lotnisko, przemysł, centrum akademickie) przewidzieć powstanie II Oddziału Ratowniczo-Gaśniczego PSP.

5. Wymiana samochodów ratowniczo-gaśniczych w jednostkach OSP powiatu nowodworskiego należących do KSRG. Średni wiek używanego pojazdu w OSP wynosi 18 lat.

Zadania PSP

Zadania Państwowej Straży Pożarnej określają ustawy o PSP i ochronie przeciwpożarowej z 1991r. z póź. zmianami, a przede wszystkim :

- organizacja i prowadzenie akcji ratowniczych (pożary, ratownictwo wodne, ratownictwo przedmedyczne, techniczne, ekologiczne, chemiczne),
- wykonywanie pomocniczych czynności ratowniczych realizowanych przez inne służby ratownicze oraz rozpoznanie zagrożeń pożarowych i innych zagrożeń,
- szkolenie członków OSP,
- podejmowanie działań organizacyjno- technicznych usprawniających systemy alarmowania i współdziałania z innymi służbami.

Organizacja ratownictwa w powiecie.

1. **Komenda Powiatowa PSP**, zatrudnia 54 strażaków, 6 oficerów, 10 aspirantów, 26 podoficerów,
 2. **Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza wyposażona jest w :**
 - 3 wozy gaśnicze,
 - 1 samochód ratownictwa drogowego,
 - 1 podnośnik SHD 21,
 - 1 samochód cysterne,
 - 1 samochód dowodzenia i łączności,
 - przyrządy ; oświetleniowa, węzowa, i gaśnicza.
 3. **Sprzęt ratownictwa wodnego:**
 - PTS transporter gaśnicowy,
 - PDW pompa dużej wydajności,
 - 2 łodzie motorowe,
 - motopompa, agregaty prądotwórcze,
- Potrzeby;**
- samochód ratowniczo-gaśniczy – 1
 - 10 szt. aparatów oddechowych
 - 6 kpl ubrań gazoszczelnych
 - rozbudowa i wyposażenie w sprzęt CPR

Działalność kontrolno-rozpoznawcza, sytuacje pożarowe :

Zadania kontrolno-rozpoznawcze realizowano wg harmonogramu – wyniki przedstawia poniższe zestawienie :

	2000r.	2001r.
skontrolowano	105	97
decyzje administracyjne	37	40
inne wystąpienia	53	22
upomnienia	-	-
opinie	44	4
odbioru	26	16
mandaty karne	-	3 (800PLN)

Najczęściej występujące usterki :

- brak badań instalacji technicznej obiektu,
- nieznaną postępowania w przypadku powstania pożaru,
- brak aktualnej konserwacji sprzętu gaśniczego,
- brak instalacji bezpieczeństwa pożarowego,
- brak dokumentacji zmieniającej przeznaczenie obiektu.

Sytuacja pożarowa	2000r	2001r.
Požary małe	608	514
Požary średnie	100	90
Požary duże	1	1

Straty	2000 r	2001r.
Straty ogółem	2.394 tys. zł	2.617 tys. zł.
W budynkach	1.306 tys. zł	1.205 tys. zł
Wartość mienia uratowanego	6.618 tys. zł	6.825 tys. zł

Poszkodowani	2000 r	2001 r.
Ratownicy	-	1
Strażacy	-	2
Dzieci	-	-
Inne	22	33
Ofiary śmiertelne	8	7

Przyczyny pożarów najczęściej występujących	2000r	2001r.
Podpalenia	584	519
Wady urządzeń i instalacji elektrycznych	20	9
Nieostrożność w posługiwaniu się ogniem	24	7
Wady urządzeń grzewczych	7	6
Nieprawidłowa eksploatacja urządzeń grzewczych	6	7

6. Układ dróg na terenie Powiatu Nowodworskiego

6.1. Aktualny stan dróg przedstawia się następująco :

- a) **drogi powiatowe** – główne ciągi drogowe, które wymagają modernizacji, bądź położenia nowych nawierzchni asfaltowych :
- Pomiechówek – Nasielsk, droga nr. 01622 i 07756
 - Ruszkowo – Studzianki – Nuna, droga nr. 07760
 - Czosnów – Łomna, droga nr. 01701
 - Zakroczym – Swobodnia – Zaręby, droga nr. 01627
 - Sowa Wola – Górki, droga nr. 01604
 - Siennica – Mogowo – Lelewo, droga nr. 07761
 - Nasielsk – Lorcin, droga nr. 07755
- b) **drogi wojewódzkie**, które wymagają modernizacji :
- Nowy Kuzuń – Grochale – Nowy Secymin, droga nr. 576
 - Nowy Kuzuń – Cybulice – Sowa Wola, droga nr. 579
 - Nowa Wrona – Nasielsk, droga nr. 571 (na odcinku Przyborowice – Stara Wrona jest modernizowana)
- c) **drogi krajowe** – droga nr. 62, na odcinku Zakroczym – Pomiechówek (planowane jest wykonanie nowego połączenia drogowego przez Generalną Dyрекcję Dróg Publicznych w Warszawie – brak terminu realizacji)

1. Wykonanie wyżej wymienionych inwestycji drogowych na terenie Powiatu Nowodworskiego poprawi w sposób zasadniczy sieć drogową, a tym samym spowoduje

przyciągnięcie inwestorów, którzy będą inwestować w rozwój bazy turystycznej, jak również w inwestycje związane z rolnictwem i bazą przetwórczą.

2. Budowa autostrady na bazie drogi krajowej nr. 7 będzie miała duże znaczenie dla rozwoju Gminy Zakroczym oraz Gminy Czosnów i spowoduje podwyższenie atrakcyjności nowych terenów inwestycyjnych położonych w pobliżu autostrady. Powinno to przyciągnąć nowych inwestorów, którzy będą lokalizować zarówno inwestycje przemysłowe, usługowe, jak i handlowe.

6.2. Główne ciągi komunikacyjne, które będą miały znaczenie :

a) **dla rozwoju biznesu :**

- droga krajowa nr. 7, Czosnów – Zakroczym
- droga krajowa nr. 62, Wygoda Smoszewska – Zakroczym – Pomiechówek
- droga wojewódzka nr. 579, Nowy Kazuń – Cybulice – Sowa Wola
- droga wojewódzka nr. 576, Nowy Kazuń – Grochale – Nowy Secymin
- droga wojewódzka nr. 571, Nowa Wrona – Nasielsk
- droga wojewódzka nr. 619, Nasielsk – Krzyczki → Pułtusk
- droga wojewódzka nr. 621, Nasielsk – Chrcynno → Dębe
- droga powiatowa nr. 01622 i 07756, Pomiechówek – Nasielsk

b) **dla rozwoju turystyki** – drogi powiatowe :

- nr. 01623, Pomiechówek – Goławice
- nr. 01625, Pomiechówek – Szczypiorno
- nr. 01624, Szczypiorno – Błędowo
- nr. 01620, Czarnowo – Nowe Orzechowo
- nr. 01632, Nowe Trębki – Smoszewo
- nr. 01604, Sowa Wola – Dąbrowa – Górki
- nr. 01609, Nowe Grochale – Leoncin – Nowiny
- nr. 07764, Borkowo – Cieksyn – Władysławowo
- nr. 07765, Cieksyn – Andzin

Większość dróg w pierwszej kolejności wymaga inwestycji w zakresie modernizacji, znaczna część dróg nie spełnia bowiem warunków technicznych jakie powinny spełniać drogi zaliczane do kategorii powiatowych. Tylko drogi nr 01609 na odcinku Grochale- Wilków, oraz modernizowane w okresie trzech lat w miejscowości Nuna i Mogowo, mają wymaganą szerokość jezdni 6 m. Aktualnie realizowana wieloletnia inwestycja jest to poszerzenie drogi do 6m. na odcinku 11 km. Pomiechówek – Nasielsk.

Są jeszcze drogi nieutwardzone, które w okresie jesiennym i wczesną wiosną stają się w większości nieprzejezdne. Inwestycje na tych drogach muszą być poprzedzone inwentaryzacją

w terenie, wskazaniem granic, wykupem gruntów, sporządzeniem map podziału, ustaleniem prawa własności do terenu.

Jest powszechnie wiadome, że wszystkie plany urbanistyczne muszą mieć naniesioną sieć dróg, zaczynając od dojazdów na posesje prywatne, następnie ujęte drogi lokalne, krajowe, autostrady. Tereny na których można budować zakłady produkcyjne, handlowe, osiedla mieszkaniowe muszą mieć zapewniony dojazd. Im więcej dróg o dobrej nawierzchni, o nośności dopuszczalnej transport ciężarowy, tym większa i pełniejsza oferta dla inwestorów.

Organizacja turystyki również musi być poprzedzona inwestycjami drogowymi, zapewnienie dojazdu do miejsc widokowych, terenów odpoczynku, nad rzekami, do lasów oraz miejsc o znaczeniu historycznym. Ruch turystyczny wywoła działalność gastronomiczną, agroturystyczną, hotelową.

Budowa autostrady to stworzenie możliwości szybszego dojazdu do miejsc atrakcyjnych, znajdujących się na terenie powiatu nowodworskiego z dalszych odległości Polski, a także dla turystów i partnerów gospodarczych z innych państw. Wzdłuż autostrady będą powstawać nowe obiekty produkcyjne i usługowe w różnych branżach, czyli nowe podmioty gospodarcze stwarzające nowe miejsca pracy.

7. Nieruchomości stanowiące własność powiatu

7.1. Placówki oświatowe tj. publiczne szkoły ponadpodstawowe :

- Zespół Szkół Zawodowych Nr 1 – obręb 8-09m. Nowy Dwór Mazowiecki ul. Chemików 3, pow. 2,1003 ha.
- Warsztaty Szkolne Zespół Szkół Zawodowych Nr 1 – obręb 8-09m. Nowy Dwór Mazowiecki ul. Bohaterów Modlina 77a, pow.0,1267 ha.
- Zespół Szkół Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego – obręb Brody Nowe gm. Pomiechówek , pow. 3,3621 ha.
- Liceum Ogólnokształcące – obręb 8-09m. Nowy Dwór Maz. ul. Chemików 1, pow. 0,7718 ha.
- Zespół Szkół Zawodowych Nr 3 – obręb 8-05 Nowy Dwór Mazowiecki ul. Warszawska 8, pow. 0,0754 ha.
- Zespół Szkół Zawodowych w Nasielsku – m Nasielsk ul. Lipowa 10, pow. 0,9060 ha.
- Liceum Ogólnokształcące w Nasielsku – m Nasielsk ul. Starzyńskiego 10, pow. 0,7952 ha.

- Szkoła Podstawowa Specjalna – obręb 8-05 Nowy Dwór Mazowiecki ul. Warszawska 6 , pow. 0,1284 ha.
- Szkolne Schronisko Młodzieżowe – obręb Smoszewo gm. Zakroczym, pow. 7,11 ha.

Zarząd Powiatu na podstawie wydanych decyzji przekazał w trwały zarząd na czas nieoznaczony powyższym podmiotom, nieruchomości na których prowadzą swoją działalność oświatową wymienione placówki. W związku art. 81 ustawy o systemie oświaty przekazanie nieruchomości w trwały zarząd nastąpiło nieodpłatnie.

Nieruchomości te są wykorzystywane zgodnie ze swym przeznaczeniem.

7.2. Placówki Służby Zdrowia :

- Samodzielny Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej – Szpital Powiatowy, obręb 11-05 m. Nowy Dwór Mazowiecki ul. Miodowa 2, pow. 3,2382 ha
- Samodzielny Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej – szpital Zakaźny, obręb 11-04 m. Nowy Dwór Mazowiecki ul. Przytorowa 1, pow. 0,5591 ha
- Samodzielny Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej – Przychodnia Specjalistyczno-Rejonowa, obręb 8-08 m. Nowy Dwór Mazowiecki ul. Paderweskiego7 , pow. 0,7591 ha
- Samodzielny Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej – Przychodnia Rejonowa Nr 2, obręb 6-01 m. Nowy Dwór Mazowiecki ul. Mieszka I 28, pow. 0,4285 ha.

Placówki te świadczą usługi zdrowotne na rzecz mieszkańców naszego powiatu i ich dalsze funkcjonowanie w tym zakresie jest niezbędne.

Zarząd Powiatu zawarł nw. umowy :

- użyczenia z Powiatowym Inspektoratem Weterynarii w Nowym Dworze Mazowieckim na czas określony od dnia 15.03.2001 r. do dnia 31.12.2003 (poz. 11 wykazu),
- dzierżawa z dnia 05.04.2000 r. z Inspektoratem PZU S.A. w Nowym Dworze Maz. przy ul. Bohaterów Modlina 77. Umowa ta została zawarta do dnia 31.12.2002 r. (poz. 12 wykazu).
- **Aktualnie toczą się postępowania w sprawie :**

- sprzedaży nieruchomości położonej w obrębie Cybulic Małych gmina Czosnów (poz. 20 wykazu) – zdobycie na podstawie II przetargu (termin zawarcia aktu not. do dnia 5.10.2001),
- sprzedaży nieruchomości położonej w obrębie Kosewko gmina Pomiechówek (poz. 18 i 19 wykazu) – aktualnie prowadzone są rokowania z nabywcą,
- oddania w użytkowanie wieczyste nieruchomości położonej w obrębie 2-05 m. Nowy Dwór Mazowiecki (poz. 5 wykazu) – aktualnie prowadzone są rokowania z nabywcą.

Planuje się pozyskać do Powiatowego Zasobu nw. nieruchomości :

1. Nieruchomość położoną w obrębie m. Nasielsk o pow. 1,5115 ha, będące we władaniu Powiatowego Ośrodka Pomocy Społecznej,
2. Nieruchomość położoną w obrębie Górki gm. Leoncin o pow. 0,10 ha, będącą we władaniu SZPZOZ – Wiejski Ośrodek Zdrowia (trwa regulacja stanu prawnego),
3. Nieruchomość położoną w obrębie 01-08 m. Zakroczym o pow. 0,1795 ha, będącą we władaniu SZPZOZ – Przychodnia Rejonowa (regulacja stanu prawnego),
4. Nieruchomość położoną w obrębie 8-03 m. Nowy Dwór Mazowiecki o pow. łącznej 1,0301 ha, będącą w trwałym zarządzie Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Nowym Dworze Maz.
5. Nieruchomość położoną w obrębie 8-07 m. Nowy Dwór Mazowiecki o pow. 0,2175 ha Skarbu Państwa 1338/4338, stanowiącą siedzibę tut. Starostwa.

W 2001 r. powiat pozyskał część nieruchomości położonej w obrębie 8-08 m. Nowy Dwór Mazowiecki przy ul. Paderewskiego, działka Nr 23/2 o pow. 2,9774 ha.

W stosunku do mienia stanowiącego własność Powiatu Nowodworskiego nie toczy się postępowanie reprivatyzacyjne i nie zgłoszono innych roszczeń.

8. Budżet Powiatu Nowodworskiego

8.1. Dochody w latach 1999 – 2002

Rodzaj dochodu	Wykonanie 1999 r.		Wykonanie 2000 r.		Wykonanie 2001 r.		Plan na 2002 r.	
	w tys. zł	udział procentowy	w tys. zł	udział procentowy	w tys. zł	udział procentowy	w tys. zł	udział procentowy
DOCHODY OGÓŁEM, w tym:	26 183	100,0%	30 983	100,0%	34 891	100,0%	29 788	100,0%
Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa, w tym:	14 660	56,0%	15 995	51,6%	18 399	52,7%	13 266	44,5%
<i>na zadania z zakresu administracji rządowej</i>	<i>10 850</i>	<i>41,4%</i>	<i>11 918</i>	<i>38,5%</i>	<i>13 780</i>	<i>39,5%</i>	<i>11 089</i>	<i>37,2%</i>
<i>na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami admin. rządowej</i>			<i>797</i>	<i>2,6%</i>		<i>0,0%</i>		<i>0,0%</i>
<i>na zadania własne powiatu</i>	<i>3 810</i>	<i>14,6%</i>	<i>3 280</i>	<i>10,6%</i>	<i>4 619</i>	<i>13,2%</i>	<i>2 177</i>	<i>7,3%</i>
Subwencje	10 121	38,7%	12 788	41,3%	13 714	39,3%	13 688	46,0%
Udział w podatkach	557	2,1%	555	1,8%	550	1,6%	600	2,0%
Dochody własne	845	3,2%	1 645	5,3%	2 228	6,4%	2 234	7,5%

8.2. Wydatki w latach 1999 – 2002

Rodzaj wydatku	1999 r.		2000 r.		2001 r.		Plan na 2002 r.	
	w tys. zł	udział procentowy	w tys. zł	udział procentowy	w tys. zł	udział procentowy	w tys. zł	udział procentowy
WYDATKI OGÓŁEM, w tym:	25 656		31 731		35 396		29 424	
Wydatki inwestycyjne (bez dróg)	2 173	8,5%	2 036	6,4%	3 595	10,2%	1 734	5,9%
Oświata i wychowanie	8 788	34,3%	10 235	32,3%	9 405	26,6%	8 522	29,0%
Budowa i utrzymanie dróg	1 623	6,3%	2 244	7,1%	1 215	3,4%	995	3,4%
Opieka społeczna, w tym wydatki bieżące na:	3 234	12,6%	3 858	12,2%	4 675	13,2%	2 838	9,6%
<i>placówki opiekuńczo-wychowawcze</i>	<i>332</i>	<i>1,3%</i>	<i>453</i>	<i>1,4%</i>	<i>447</i>	<i>1,3%</i>	<i>360</i>	<i>1,2%</i>
<i>domy pomocy społecznej</i>	<i>568</i>	<i>2,2%</i>	<i>632</i>	<i>2,0%</i>	<i>595</i>	<i>1,7%</i>	<i>607</i>	<i>2,1%</i>
<i>świadczenia dla rodzin zastępczych</i>	<i>999</i>	<i>3,9%</i>	<i>1 056</i>	<i>3,3%</i>	<i>1 057</i>	<i>3,0%</i>	<i>1 018</i>	<i>3,5%</i>

9. Rolnictwo i obszary wiejskie.

9.1. Stan i struktura gospodarstw rolnych.

W powiecie nowodworskim na 75 tys. ludności 49 % żyje na wsi. Na terenie powiatu znajduje się 5813 gospodarstw rolnych, gdzie przeciętna powierzchnia gospodarstwa wynosi około 7 ha:

- do 5 ha 2532 gospodarstwa
- do 10 ha 1469 gospodarstw
- do 15 ha 645 gospodarstw
- ponad 15 ha 373 gospodarstwa.

Z uwagi na brak opłacalności produkcji rolnej część rolników wyzbywa się ziemi, szczególnie tam gdzie są to atrakcyjne tereny nad rzekami i kompleksami leśnymi. Taki trend występuje szczególnie w gminie Czosnów i Leoncin. Mieszkańcy Warszawy dostrzegli walory tego terenu i chętnie nabywają ziemię pod budownictwo mieszkaniowe i rekreacyjne. Na terenie tych gmin występuje dużo użytków zielonych /łąk i pastwisk/. Niestety obsada inwentarza w naszym powiecie nie jest wysoka i wynosi na 100 ha około 67 sztuk trzody chlewnej i 27 sztuk bydła.

Powiat nowodworski należy do tych, które niemal sąsiadują ze stolicą. Bliskość Warszawy daje możliwość zbytu produktów rolnych, szczególnie warzyw i owoców. Należałoby kontynuować te kierunki produkcji, które się już ukształtowały np.: uprawa warzyw i owoców miękkich w gminie Zakroczym i Pomiechówek, hodowla trzody chlewnej i bydła w gminie Nasielsk, Czosnów i Leoncin.

Trzeba jednak pamiętać, iż rolnictwo nasze może przegrać w konkurencyjności, jeśli nie przygotuje się odpowiednio do konfrontacji z innymi producentami występującymi na polskim rynku rolno-żywnościowym. Nasze produkty rolne znajdują się pod ogromnym naciskiem konkurencji z chwilą wstąpienia Polski do Unii Europejskiej – zachęci rolników i przemysł spożywczy innych krajów Unii Europejskiej do wniesienia na polski rynek żywnościowy bogatych i atrakcyjnych ofert sprzedaży surowców rolnych i wysoko przetworzonej żywności atrakcyjnie opakowanej i profesjonalnie zareklamowanej.

Przygotowanie się do odparcia presji konkurencyjnej wymaga nowej organizacji rolników, licznych innowacji w technice i technologii produkcji oraz w przechowywaniu i sprzedaży surowców rolnych i żywności. Wymaga też znaczącego przyspieszenia przemian w strukturze agrarnej. Kluczową sprawą dla rolnictwa naszego powiatu jest dostosowanie

przemysłu przetwarzania surowców rolnych do potrzeb rynku żywnościowego znajdującego się w obrębie stolicy a także możliwości eksportowych. Dokonanie więc konsolidacji rolnictwa i przemysłu spożywczego na rzecz jego rozwoju jest jednym z warunków utrzymania obecnej rangi rolnictwa w całej gospodarce. Mamy w naszym powiecie pozytywne przykłady jak rozwój przetwórstwa mięsnego /zakłady:Lukullus, Szynkopol, Strawa/ oraz branża piekarnicza. Niestety nie ma na terenie naszego powiatu przetwórstwa mleczarskiego, zbyt mało jest jeszcze przetwórci owoców i warzyw. Tę gałąź przemysłu należy mocno wspierać. W tym celu należy wykorzystać fundusz przedakcesyjny jakim jest SAPARD. Szczególnie ważne jest aby fundusz ten wspierał rolników, którzy angażują się w nową organizację rolnictwa warunkującą zwiększenie konkurencyjności. W tym celu należy rozwijać grupy producenckie, np.. powstało „Zrzeszenie producentów cebuli i dymki” w Zakroczymiu „Dympol” oraz organizacje branżowe i zawodowe rolników, a także wspieranie ruchu spółdzielczego.

Myśląc o rozwoju rolnictwa w naszym powiecie nie możemy stracić z pola widzenia rolnictwa ekologicznego. powstały już pierwsze gospodarstwa ekologiczne. Tę formę należy coraz bardziej popularyzować i popierać tym bardziej, że jest ona korzystna dla środowiska. Przemiany w rolnictwie stwarzają szansę na alternatywne bądź uzupełniające źródła dochodu dla ludności zamieszkującej obszary wiejskie. Pożądanym jest aby dochody te pochodziły z innej działalności gospodarczej niż produkcja rolna. Agroturystyka z definicji związana jest z funkcjonującym gospodarstwem i pozwala na pełniejsze wykorzystanie różnorodnych walorów środowiska wiejskiego, co ma niebagatelne znaczenie i nie dość jeszcze doceniane aspekty edukacyjne i integrujące ludzi z odległych środowisk. Świadczenie przez rolników usług związanych z uprawianiem agroturystyki powinno być nierozdzielnie związane z produkcyjną działalnością gospodarstwa.

9.2. Ewidencja gruntów i struktura ewidencjonowanych gruntów.

Ogólna powierzchnia geodezyjna Powiatu wynosi 68 785 ha natomiast ewidencyjna wynosi 69 144 ha. Strukturę zaewidencjonowanych gruntów, według własności ilustruje poniższa tabela :

Lp.	Wyszczególnienie	Powierzchnia ewidencyjna w ha	Udział % do ogólnej powierzchni powiatu
1	Grunty osób fizycznych w tym grunty wchodzące w skład gospodarstw rolnych	41.359 38.608	60,13 55,83

2	Grunty stanowiącą własność spółdzielni	688.0	1,0
3	Grunty wspólnot gruntowych	533	0,78
4.	Grunty związków wyznaniowych i kościołów	125	0,18
5.	Grunty Skarbu Państwa w tym: grunty Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, grunty państwowego Gospodarstwa Leśnego	24.526	35,66
6.	Grunty Gminne	1.190	1,73
7.	Grunty pozostałe	723	1,04

Dane dotyczące podziału powierzchni ogólnej na użytki i grunty rolne w poszczególnych gminach :

Lp.	Nazwa Gminy	Powierzchnia ogólna geodezyjna w ha	Pow. użytków rolnych w ha	Pow. gruntów ornych w ha	Pow. Sadów w ha	Pow. łąk i pastwisk w ha
1.	Czosnów	12 834	6 884	3 939	166	2 779
2.	Leoncin	15884	5 948	2 896	192	2 860
3.	Nasielsk	20 247	16 693	14 089	612	1 992
4.	Nowy Dwór Maz.	2 447	442	274	1	167
5.	Pomiechówek	10 231	5 560	4 180	326	1 045
6.	Zakroczym	7 142	5 022	4 744	135	143
	Razem	68 785	40 549	30 122	1 432	8 995

Z powyższych zestawień wynika ,że grunty orne zajmujące pow. 30 122 ha stanowią 43,6 % powierzchni ewidencyjnej całego powiatu , natomiast łąki i pastwiska zajmujące łączną pow. 8 995 ha , stanowią 13 % powierzchni ewidencyjnej całego powiatu.

Powyższe dane oraz rozeznanie w terenie nasuwają następujące wnioski :

- z uwagi na małą powierzchnię łąk i pastwisk hodowla zwierząt mogłaby rozwijać się w gminach: Czosnów , Leoncin i Nasielsk gdzie występują naturalne użytki zielone ,
- najwięcej gruntów ornych jest w gminie Nasielsk 14 089 ha i należałoby preferować w tej gminie rozwój rolnictwa ,
- w gminie Leoncin i Czosnów znaczna część gruntów jest przeznaczona pod wykup w granicach Kampinoskiego Parku Narodowego.
- powierzchnię terenów rekreacyjnych należałoby rozszerzyć na terenach gmin : Pomiechówek , Leoncin i częściowo Nasielsk.

- rozszerzyć uprawy sadownicze w gminie Pomiechówek (wsie : Kikoły , Czarnowo , Orzechowo Nowe , Orzechowo Stare , Zapiecki) ,
- rozszerzyć uprawy warzywne (cebula , pomidory , ogórki , marchew) w gminie Zakroczym,
- w gminie Czosnów dalszy rozwój inwestycji przemysłowych wzdłuż trasy nr 7 Warszawa - Gdańsk(wsie : Izabelin Dziekanówek , Pieńków , Palmiry , Łomna , Częstków Polski , Częstków Mazowiecki , Czosnów , Dębina i Kazuń Nowy),
- przeznaczenie pod budownictwo jednorodzinne terenów na obszarze gminy Czosnów (dobry dojazd do Warszawy środkami PKS) oraz gminy Pomiechówek (połączenie z Warszawą linią kolejową) ,
- dla miasta Nowy Dwór Mazowiecki przeznaczyć grunty pod budownictwo wysokie celem zabezpieczenia większej ilości tanich mieszkań dla osób , które od lat ich nie posiadają ,
- zagospodarowanie wspólnot gruntowych o słabych klasach gleb np. w gminie Pomiechówek (wspólnoty we wsi Stanisławowo i Czarnowo) na cele budownictwa mieszkaniowego oraz przemysłowego i rzemiosła ,

Wojewoda Warszawski w dniu 29 sierpnia 1997 r. wydał rozporządzenie w sprawie utworzenia obszaru chronionego krajobrazu na terenie województwa warszawskiego , które weszło w życie z dniem 1 października 1997 r. (Dz. Urz. Woj. Warsz. nr 43 poz. 149 z dnia 16 września 1997r.)

Zgodnie z tym rozporządzeniem utworzono „Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu”, którego granice przebiegają przez powiat nowodworski (gminy : Czosnów , Leoncin , Nowy Dwór Maz. , Pomiechówek i Zakroczym).

Na tym obszarze są ustalone :

- strefa szczególnej ochrony ekologicznej ,
 - strefa ochrony urbanistycznej ,
- ciągi ekologiczne .

Na terenie „Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu” występują zakazy , nakazy i ograniczenia ustalone w tym rozporządzeniu, które mają wpływ na rozwój budownictwa na terenie powiatu.

9.3. Struktura użytków rolnych według klasyfikacji gleb.

Dane zostały sporządzone w/g stanu na 2000 r. i są one inne niż dane dotyczące ewidencji gruntów sporządzone na podstawie „Wykazów gruntów” w/g stanu na dzień 1 stycznia 2001 roku. , ponieważ na skutek dokonywanych zmian w ewidencji gruntów, w ciągu roku ulegały również zmianie powierzchnie poszczególnych użytków .

Zestawienie w/g gleboznawczej klasyfikacji jest wykonywane co 5 lat czyli następne aktualne zestawienie w tym zakresie będzie wykonane w 2005 roku .

Z zestawień tych wynika że ogólna powierzchnia powiatu wynosi 68 785 ha (powierzchnia geodezyjna) , z czego 22 582 ha nie jest objęte klasyfikacją gleboznawczą. Stanowi to 32,83 % ogólnej powierzchni powiatu.

Nie objęto klasyfikacją głównie gruntów leśnych i zadrzewionych (21,6 % ogólnej powierzchni powiatu) oraz gruntów zabudowanych terenów komunikacyjnych, wód i innych (11,20 % ogólnej powierzchni powiatu) .

Z gruntów sklasyfikowanych (pow. 46 561 ha) na terenie powiatu najczęściej jest gruntów klasy V , VI i VI z - 25 042 ha tj. 53 , 78 % ogółu gruntów sklasyfikowanych w powiecie . Grunty dobre klasy I i II zajmują jedynie pow. 234 ha tj. 0,50 % ogółu gruntów.

Strukturę użytków rolnych, według gleboznawczej klasyfikacji przedstawia n/w tabela :

Lp.	Nazwa gminy	Powierzchnia gruntów w ha				Grunty nie objęte klasyfikacją	
		Klasa II	Klasa III, IIIa, IIIb	Klasa IV, IVa, IVb	Klasa V, VI, VIz	Pow. ha	% do pow. ogólnej
1.	Czosnów	173	829	1862	5430	4554	35,5
2.	Leoncin	54	333	1534	4798	9084	57,2
3.	Nasielsk	6	1024	8099	10039	1377	6,8
4.	Nowy Dwór Maz.	-	89	250	362	1739	71,1
5.	Pomiechówek	-	171	2832	3121	4146	40,5
6.	Zakroczym	-	349	3913	1292	1682	23,5
	Razem	233	2795	18490	25042	22582	-

Grunty klasy I o pow. 1 ha występują jedynie w gminie Nasielsk.

Przedstawiona analiza struktury w/g gleboznawczej klasyfikacji wskazuje, że na terenie powiatu nowodworskiego przeważają grunty klas słabszych.

W związku z tym nasuwają się następujące wnioski. W zakresie uprawy roli :

- rozwój rolnictwa w zakresie uprawy zbóż i ziemniaków głównie w gminach Nasielsk, Leoncin,
- uprawa warzyw gruntowych oraz pod folią i pod szkłem w gminach Zakroczym i Pomiechówek,
- rozwój sadownictwa .

Z uwagi na niskie klasy gruntów , które w skutek ustawy o ochronie gruntów nie podlegają wyłączeniu z produkcji rolnej , wskazane byłoby przeznaczyć grunty

na cele nierolnicze , głównie wzdłuż dróg krajowych oraz innych atrakcyjnych terenach pod :

- usługi i rzemiosło,
- cele rekreacyjne,
- przemysł rolno - spożywczy (przetwórnictwo owoców i warzyw)

Łącznie na terenie powiatu nowodworskiego jest 18 943 ha lasów i terenów zadrzewionych (27,5%).

Gminy Leoncin i Czosnów położone są w granicach Kampinoskiego Parku Narodowego , w pozostałych gminach, znaczną powierzchnię również zajmują lasy pod zarządem Nadleśnictwa Jabłonna.

Biorąc pod uwagę tak duży obszar leśny wskazany byłby rozwój turystyki , hotelarstwa oraz różnych form wypoczynku.

Do rozwoju powiatu w tym kierunku, należy wykorzystać rzeki : Wisłę, Narew i Wkrę oraz zbiorniki wodne w postaci jezior w Błędowie, Brodach Nowych, Wilkowie n/Wisłą, Łomnie i Kazuniu Nowym.

9.4. Program, cele i uwarunkowania zalesień na terenie powiatu nowodworskiego.

Program działań Unii Europejskiej w zakresie leśnictwa wymienia 5 obszarów działania, stawiając na pierwszym miejscu problematykę zalesienia gruntów opuszczonych przez rolnictwo. Zawiera regulacje prawne, które stwarzają podstawy do udzielania pomocy finansowej krajom członkowskim podejmującym prace zalesieniowe w postaci pokrywania kosztów sadzenia i pielęgnacji upraw tak długo, jak długo prace te przynoszą zmniejszenie przychodów właścicielom. Polska będąc również uczestnikiem w tych programach ma dostęp do środków pomocowych z różnych źródeł, co oznacza, że zalesienia mogą być opłacalne dla prywatnego właściciela gruntu. Wysoką rangę zalesień w Polsce nadaje ustawa o lasach (1991) oraz jej nowelizacja (1997) stwierdzając, że wielkość zalesień, ich rozmieszczenie oraz sposób realizacji określa krajowy program zwiększenia lesistości opracowany przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, zatwierdzony przez Radę Ministrów. Ustawa mówi o obowiązku zalesiania gruntów przeznaczonych do zalesienia w planach zagospodarowania przestrzennego. Obowiązek ten spoczywa na nadleśniczych w przypadku gruntów pod zarządem Lasów Państwowych oraz na właścicielach lub użytkownikach wieczystych w przypadku pozostałych terenów.

Duże znaczenie dla Programu Zalesień będzie miała uchwalona przez Sejm ustawa z dnia 8 czerwca 2001r. o przeznaczaniu gruntów rolnych do zalesienia”, która wchodzi w życie od 1 stycznia 2002r. Ustawa bowiem zakłada, iż rolnik otrzyma za 1 ha zalesionego gruntu ekwiwalent pieniężny w wysokości 150 zł. miesięcznie. W powiecie nowodworskim z napływających informacji wynika, że najwięcej chętnych rolników będzie na terenie gminy Nasielsk, gdzie na dużej powierzchni występują grunty VI i V klasy. W przypadku tej gminy będzie to korzystny proces dla środowiska, bo zalesienie wynosi zaledwie 11%. Prognozując zalesienia w naszym powiecie należy mieć na uwadze fakt, że za kilka lat Polska wstąpi do Unii Europejskiej. Zakładając, że w Polsce zostaną przyjęte te warunki dla rolnictwa, jakie obowiązują w krajach piętnastki w znacznym stopniu poprawiłoby to opłacalność produkcji rolnej, a więc i położenie materialne naszych rolników.

Strukturę zalesienia poszczególnych gmin przedstawia poniższa tabela:

Gmina	Powierzchnia ogólna gruntów /ha/	Grunty pod lasami i zadrzewieniami	Powierzchnia pokryta lasami w %	Lasy niepaństwowe / ha/
Nowy Dwór Mazowiecki	2 447	238	9,7	5
Nasielsk	20 247	2 231	11	1 665
Zakroczym	7 142	801	11,2	147
Czosnów	12 834	3 384	11,2	399
Leoncin	15 884	7 825	49,5	259
Pomiechówek	10 231	3 017	30	182
Razem	68 785	17 496	25,8	2 657

W celu zwiększenia lesistości w powiecie nowodworskim został opracowany i przyjęty program na lata 2000-2020.

Tabela przedstawia plany w poszczególnych gminach:

Gmina	Powierzchnia gruntów /ha/ do zalesienia w latach					ogółem
	2000	2001-2005	2006-2010	2011-2015	2016-2020	
Nowy Dwór Maz.						
Nasielsk	90,41	100	120	125	125	560,41
Zakroczym				12		12
Czosnów						
Leoncin						
Pomiechówek	6,43		5			11,43

Razem	96,84	100	125	137	125	583,84
-------	-------	-----	-----	-----	-----	--------

W roku 2001 wiosną zalesiono na terenie gminy Nasielsk 2,94 ha ze środków Funduszu Leśnego, 2,45 ha z budżetu oraz 25,17 ha ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Fundusz sfinansuje również sadzonki na zalesienia jesienne o powierzchni 15,6 ha na terenie gminy Nasielsk. Łącznie w 2001r. zalesiona będzie powierzchnia 46,16 ha tylko w gminie Nasielsk.

Jak wynika z tabeli najwięcej zalesień gruntów porolnych chcą dokonać rolnicy na terenie gminy Nasielsk, wynika to z tego, iż występują tam słabe gleby V i VI klasy, a także z braku opłacalności produkcji rolnej na dzień dzisiejszy. Gmina Nasielsk charakteryzuje się tym, iż nie występują tam duże kompleksy leśne /jest tylko 500 ha lasów państwowych/ i zbyt małe zalesienie wynoszące 11 %. W pozostałych gminach naszego powiatu nie ma tendencji do zalesiania, gdyż cena gruntu kształtuje się na wysokim poziomie pod budownictwo jednorodzinne i zagrodowe. Szczególnie na terenie gmin Czosnów i Leoncin. Tu należy zauważyć, iż od dnia 1 stycznia 2002r. wchodzi w życie ustawa o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia. Zgodnie z tą ustawą przewidziane są dla właścicieli gruntów ekwiwalenty za wyłączenie gruntów z upraw rolnych i prowadzenie uprawy leśnej, wówczas należy sądzić, że wzrośnie zainteresowanie zalesieniami gruntów porolnych na terenie powiatu. Stan zalesienia naszego powiatu wynosi blisko 26 % i jest wyższy niż województwa mazowieckiego, który wynosi 20,26 %. Na terenie dwóch naszych gmin – Czosnów i Leoncin – rozciąga się Kampinoski Park Narodowy, którego rolę i znaczenie powinno docenić społeczeństwo naszego powiatu.

9.5. Stan urządzeń melioracyjnych na terenie powiatu.

Urządzenia podstawowe

Gmina	Długość urządzeń melioracyjnych /km/			
	Rzeki	Kanały	Razem	Wały przeciwpowodziowe
Czosnów	20,87	17,2	38,07	15,27
Leoncin	15,82	30,41	50,23	17,00
Pomiechówek	14,00	0	14,00	0
Nowy Dwór Mazowiecki	0,72	0	0,72	5,2
Nasielsk	40,57	0	40,57	0

Zakroczym	0	0	0	0
Razem	95,98	47,61	143,59	38,47

Stan tych urządzeń ogólnie jest dobry. Występuje natomiast brak środków finansowych na konserwację. Wykonana zostanie tylko konserwacja rzeki Czosnowianki o długości 4,3km.

Gmina Leoncin – Spółka Nizina Sochaczewska – stan niedostateczny, brak konserwacji od kilku lat. Nie uchwalona składka przez rolników. Część rolników wykonuje konserwacje we własnym zakresie.

Gmina Czosnów – Spółka „Dolina Kazuń”- stan dostateczny. Spółka Kiścinnie-Krogulec – brak konserwacji od trzech lat, zbyt niska składka /20 zł./ na pokrycie kosztów.

Gmina Pomiechówek – Spółka Modlin i Błędowo- stan dobry, ustalona składka pozwoli na właściwą konserwację.

Gmina Nasielsk – Spółka wodna Nasielsk – stan zadowalający, w bieżącym roku wykonano konserwację.

Długość rowów i cieków szczegółowych w km :

Gmina	Długość /km/
Czosnów	54,50
Leoncin	84,70
Pomiechówek	8,20
Nasielsk	93,63
Nowy Dwór Maz.	0,00
Zakroczym	0,00
Razem	241,03 km

Melioracje szczegółowe

Gmina	Powierzchnia zmeliorowana /ha/		
	Grunty orne	Użytki zielone	Ogółem
Pomiechówek	399,16	0,00	399,16
Czosnów	460,00	33,00	493,00
Leoncin	54,00	683,00	737,00
Nasielsk	3318,76	221,76	3540,52
Zakroczym	0,00	0,00	0,00
Nowy Dwór Maz.	0,00	0,00	0,00
Razem	4 231,92	937,76	5 169,68

Nie planuje się nowych melioracji z uwagi na brak środków finansowych. Zostały zgłoszone wnioski rolników z gminy Nasielsk o wykonanie melioracji szczegółowych / drenowanie/ na powierzchni około 3 tys. ha.

9.6. Informacje dotyczące zagrożeń powodziowych.

Obszary na terenie powiatu nowodworskiego zagrożone powodzią :

1.Miasto Nowy Dwór Mazowiecki:

- rzeka Narew (2,5km wałów) zagraża terenom miasta położonym pomiędzy wałami a ulicami Okunin, Bohaterów Modlina, Warszawska oraz na terenie Modlina Górki ulica Mieszka I.
- rzeka Wisła (3,7 km wałów) stwarza zagrożenie dla „Osiedla Młodych” i „Osiedla Powiśle”.

2.Gmina Leoncin :

- rzeka Wisła (17 km wałów) zagraża terenom położonym pomiędzy wałami a drogą Nowe Grochale – Leoncin – Nowy Secymin.

3. Gmina Czosnów :

- rzeka Wisła (15,27 km wałów) stwarza zagrożenie dla miejscowości Sady oraz dla części Kazunia Nowego, Pieńkowa i Cząstkowa Maz.

4.Gmina Pomiechówek;

- rzeka Narew stwarza zagrożenie dla miejscowości Pomiechowo, Bronisławka, Brody, Borek.

Tereny zagrożone powodzią chronione są wałami przeciwpowodziowymi (oprócz miejscowości w gminie Pomiechówek i ulicy Mieszka I w Nowym Dworze Maz.). Powołany został Rejonowy Komitet Przeciwpowodziowy, a w gminach zagrożonych Gminne Komitety Przeciwpowodziwe (GKP).Zadaniem ich jest sprawowanie bezpośredniej ochrony ludności, zwierząt, mienia i środowiska naturalnego przed powodzią i prowadzenie akcji ratunkowej w czasie powodzi. Głównymi siłami jakimi dysponuje Komitet to: Państwowa Straż Pożarna z drużyną ratownictwa wodnego- wyposażona w łodzie i pontony z silnikami zaburtowymi, Pływający Transporter Gąsienicowy, pompy wodne i szlamowe o dużej wydajności. W magazynach Inspektoratu Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Nowym Dworze Mazowieckim oraz GKP znajduje się około 30 tys. worków, łopaty, szpadle,

pochodnie, agregaty prądotwórcze, pompy, we wszystkich zagrożonych gminach wyznaczone są miejsca do poboru piasku.

1. Stan wałów przeciwpowodziowych na terenie powiatu jest dobry, zarówno jeśli chodzi o wysokość wału (zgodna z przepisami dla II klasy budowli), spełnione są także wymogi wzniesienia korony wału ponad wodę miarodajną. Na zagrożonych obszarach wynosi on od 1,70 do 2,20 m, przy wymaganym wzniesieniu dla II klasy budowli wynoszącym 1,0 m. Natomiast korpusy wałów i podłoża wskazują niewystarczające zagęszczenie. Na niektórych odcinkach wały mają za mały przekrój poprzeczny niewystarczający do pokrycia krzywej filtracji. Przy wysokich stanach wód utrzymujących się przez długi okres wały mogą przesiąkać. Koryta rzek Wisły i Narwi nie są zwarte, w kilku miejscach zagrożenia podmycia podnóża skarpa wałów. Środki jakie otrzymuje Inspektor WZMiUW w Nowym Dworze Mazowieckim na konserwację wałów i urządzeń wodnych są niewystarczające na właściwe ich wykonywanie. Wskazaniem jest też modernizacja wałów, dogęszczenie lub uszczelnienie korpusów, wykonanie zabezpieczenia przeciwfiltracyjnego oraz przebudowa na niektórych odcinkach.

2. Budowy nowych wałów nie przewiduje się na terenie powiatu, natomiast planowana jest modernizacja i przebudowa wału na rzece Narew w jego najniższym odcinku (Okunin – Górka). WZMiUM przeprowadzi modernizację w miarę posiadanych środków finansowych.

3. Na terenach zagrożonych powodzią w powiecie zamieszkuje około 11 000 mieszkańców (7 000 na terenie Nowego Dworu Maz. i 4000 na terenie Gminy Leoncin). Na tym terenie znajduje się wiele zakładów pracy, instytucji i urządzeń niezbędnych do funkcjonowania miasta Nowy Dwór Maz. oraz gmin powiatu. min. oczyszczalnia ścieków, sieci wodociągowe i kanalizacyjne, stacje transformatorowe, gospodarstwa rolne i produkcyjne.

4. Zgodnie z art. 4 Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym powiat wykonuje zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie min: „ochrony przeciwpowodziowej, przeciwpożarowej i zapobiegania innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska”. Zagrożenia dla tak dużej liczby mieszkańców, ich mienia oraz środowiska, zakładów pracy, zobowiązują Starostę oraz wszystkie straże, służby i instytucje powiatowe do prowadzenia akcji ratowniczej i niesienia pomocy na terenach objętych stanami nadzwyczajnymi w tym podwodziami. Zagrożenie powodziowe może wystąpić w przypadku przerwania wałów przeciwpowodziowych lub utrzymania się przez dłuższy czas wysokiego stanu wody.

5. Do przeciwdziałania i zwalczania nadzwyczajnych zagrożeń, ochrony ludności na terenie powiatu powołane zostały : Rejonowy Komitet Przeciwpowodziowy oraz Powiatowy Zespół

ds. Ochrony Przeciwpożarowej i Ratownictwa pod przewodnictwem Starosty. Zadania te wykonane będą w oparciu o główne siły ratownicze: PSP, Policji i innych służb oraz instytucji powiatowych.

Głównym zadaniem powiatu jest koordynacja wszelkich działań ratowniczych. Gminy stanowią podstawowe ogniwo we wszystkich działaniach związanych z nadzwyczajnymi zagrożeniami. Wójtowie i burmistrzowie są bowiem szefami Obrony Cywilnej danej gminy.

10. Potencjał gospodarczy i stan infrastruktury gmin wchodzących w skład powiatu nowodworskiego.

Na obszarze powiatu działa ok. 5200 podmiotów gospodarczych z czego 97,3 % stanowią firmy prywatne. Zakłady osób fizycznych to 86,1 % ogólnej liczebności podmiotów gospodarczych funkcjonujących w powiecie. Firmy handlowe, transportowe i produkcyjne obejmują 66,7 % wszystkich podmiotów gospodarczych. Na obszarze powiatu znajduje się 22 firmy z udziałem kapitału zagranicznego.

W powiecie działają głównie małe i średnie przedsiębiorstwa. Do dużych można zaliczyć firmę „BENCKISER” z Nowego Dworu Mazowieckiego, PPH „Wkra” sp. z o. o. z Pomiechówka oraz zakład mięsny „STRAWA” z Sądów. Potrzeba jednak firm strategicznych, które dałyby zatrudnienie większej ilości osób mając na uwadze to, że wskaźnik bezrobocia na terenie powiatu jest równy 19,8 %.

Powiat posiada atrakcyjne warunki do podejmowania działalności gospodarczej. Warunki takie tworzą przede wszystkim walory wynikające z położenia w granicach powiatu tras szybkiego ruchu Warszawa – Gdańsk, linii kolejowej, terenów i obiektów powojkowych Twierdzy Modlin oraz bliskości największego ośrodka gospodarczego, jakim jest stolica kraju.

Ziemia Nowodworska posiada wewnętrzny potencjał rozwoju. Na potencjał rozwojowy miast i powiatu składają się w pierwszej kolejności :

- zachowany system twierdzy „Modlin” obejmującej cytadelę, przedmoście oraz pierścienie fortowe.
- walory przyrodnicze i rekreacyjne dorzecza Wisły i Narwi oraz Kampinoskiego Parku Narodowego,
- duży zasób atrakcyjnych nieruchomości; terenów i obiektów stanowiących własność Skarbu Państwa, samorządu i osób prywatnych w tym terenów atrakcyjnych dla budownictwa jednorodzinne.

Położenie strategiczne Ziemi Nowodworskiej w multimodalnej sieci komunikacyjnej zapewniającej dogodny jej skomunikowanie z Warszawą wzmacnia atrakcyjność jej kulturowego, przyrodniczego i inwestycyjnego potencjału rozwojowego.

Do zagospodarowania jest obszar po byłej strefie ekonomicznej na terenie gmin : Nowy Dwór Mazowiecki, Zakroczym, i Pomiechówek. Pożądane rodzaje działalności gospodarczej w oparciu o wysokie technologie to m.in. przetwórstwo rolno-spożywcze, komunikacja, motoryzacja, informatyka, elektronika, automatyka przemysłowa i telekomunikacyjna.

W gminie Nasielsk zarejestrowanych jest 940 podmiotów gospodarczych wśród których najliczniejszą grupę stanowi handel produktami spożywczymi i przemysłowymi oraz wszelkiego rodzaju usługi. Są one jednocześnie najbardziej tradycyjnymi branżami na tych terenach. Mniejszą część zajmują branże produkcyjne i gastronomiczne.

W gminie Leoncin działa ok. 259 podmiotów gospodarczych gdzie obok branż handlowych dużą część stanowią usługi, głównie transportowe i ogólnobudowlane. Natomiast nowo powstającymi branżami na tym terenie są usługi poligraficzne i turystyczne.

W gminie Pomiechówek zarejestrowanych jest ok. 196 podmiotów prowadzących działalność usługową, z których do branż tradycyjnych zalicza się usługi budowlane. Jako nowe branże w roku bieżącym powstały : usługi medyczne i usługi pośrednictwa ubezpieczeniowego.

W gminie Czosnów funkcjonuje 571 podmiotów gospodarczych z czego najliczniejszą są usługi i handel. Do tradycyjnych branż na tym terenie zalicza się : handel towarami spożywczymi i przemysłowymi, budowlanymi, transport drogowy, usługi budowlane, stolarstwo, naprawa samochodów, przetwórstwo mięsne, piekarnictwo, fryzjerstwo, produkcja artykułów chemicznych , dziewiarstwa. Do nowych branż należy zaliczyć handel meblami, stacje paliw, wytwarzanie opakowań z tektury, naprawa elektronarzędzi, poligrafia, świadczenie usług medycznych , domy opieki, hodowla koni, usługi wywozu nieczystości, usługi informatyczne, pomoc drogowa, wykopy ziemne, organizowanie i prowadzenie imprez artystycznych, wystaw, targów i kongresów, pośrednictwo w handlu nieruchomościami, pośrednictwo ubezpieczeniowe, produkcja zabawek. Nowo powstałe duże zakłady przy trasie E7 zajmują się magazynowaniem i sprzedają części zamiennych, dystrybucją pianek do budownictwa, magazynowaniem i sprzedają opakowań do produktów mleczarskich, składowaniem celnym, itp. W ostatnich trzech latach Urząd Gminy wydał pięć pozwoleń na budowę i działalność inwestorom zagranicznym.

Na terenie Nowego Dworu Mazowieckiego działalność prowadzi ok. 2854 podmiotów gospodarczych, na które składa się 167 zakładów produkcyjnych, 1.453 punktów handlowych, 45 zakładów gastronomicznych, 558 usługowych, 244 firm transportowych i 387 pozostałych.

Osoby prowadzące działalność na własny rachunek najczęściej decydują się na inwestycje w handlu i usługach. Natomiast w trzech ostatnich latach inwestorom zagranicznym wydano 4 pozwolenia na budowę lub rozbudowę zakładów. Najczęściej są to magazyny, budynki administracyjne, budynki produkcyjne, stacje paliw i kontroli pojazdów.

11. Wykaz organizacji pozarządowych działających na terenie powiatu nowodworskiego (stan na dzień 01.01.2004 r.).

Lp.	Nazwa organizacji	Adres	Tel.
1	Towarzystwo Przyjaciół Pomiechówka	Szkoła Podstawowa w Pomiechówku	22 794 30 16
2	Stowarzyszenie Kultury Fizycznej - Klub Jeździecki „Polesie”	Polesie Nowe 30 Gmina Leoncin	22 785 66 64
3	Stowarzyszenie Mieszkańców Puszczy Kampinoskiej	Szkoła Podstawowa w Górkach Gmina Leoncin	22 794 01 11
4	Towarzystwo Przyjaciół Nowego Dworu Mazowieckiego im. Jana Nałęcza	Nowy Dwór Mazowiecki u. Paderewskiego 22	22 775 47 16
5	Stowarzyszenie Usługodawców i Kupców Nowodworskich	Nowy Dwór Mazowiecki ul. Zakroczymska 6	22 775 26 34
6	Ogólnopolskie Stowarzyszenie Pedagogów „AGO”	Nowy Dwór Mazowiecki ul. Warszawska 7	22 775 20 13
7	Nowodworskie Stowarzyszenie Przewoźników Drogowych i Spedytorów	Nowy Dwór Mazowiecki ul. Sukienna 40	22 775 71 14
8	Towarzystwo Przyjaciół Twierdzy Modlin	Nowy Dwór Mazowiecki ul. Ledóchowskiego 5	22 686 24 93
9	Miejski Klub Sportowy, Lukullus-Świt	Nowy Dwór Mazowiecki ul. Sportowa 66	22 775 22 12
10	Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze – Oddział	Nowy Dwór Mazowiecki ul. Zakroczymska 36	22 775 25 05
11	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci	Nowy Dwór Mazowiecki ul. Warszawska 6	22 775 29 44

12	Polski Związek Niewidomych	Nowy Dwór Mazowiecki ul. Warszawska 7	22 785 67 64
13	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów	Nowy Dwór Mazowiecki ul. Zakroczymska 30	22 775 47 30
14	Bractwo św. Alberta	Nowy Dwór Mazowiecki ul. Warszawska 1	22 775 23 32
15	Polski Czerwony Krzyż – Oddział	Nowy Dwór Mazowiecki ul. Paderewskiego	22 775 26 70
16	Polski Komitet Pomocy Społecznej – Oddział	Nowy Dwór Mazowiecki ul. Paderewskiego	22 785 31 57
17	Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej	Nowy Dwór Mazowiecki ul. Zakroczymska 30	22 775 47 30
18	Związek Harcerstwa Polskiego	Nowy Dwór Mazowiecki ul. Daszyńskiego 14	22 794 16 68 0600 976 051
19	Polski Związek Wędkarski Koło nr 15	Nowy Dwór Mazowiecki ul. Sukienna 24	22 775 29 77 22 775 41 65
20	Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych „Perspektywa”	Nowy Dwór Mazowiecki ul. Zakroczymska 30	22 775 22 22
21	Uczniowski Klub Sportowy „Jedynka”	Nowy Dwór Mazowiecki ul. Słowackiego 2	22 775 24 24
22	Uczniowski Klub Sportowy „Piątka”	Nowy Dwór Mazowiecki ul. Chemików 1a	22 775 50 75
23	Uczniowski Klub Sportowy „Reduta”	Nowy Dwór Mazowiecki ul. Gen. Bema 312	22 775 32 90
24	Klub Sportowy „GROM” Okunin	Nowy Dwór Mazowiecki ul. Okunin	22 658 44 44 wew. 2204
25	Nasielskie Towarzystwo Kultury	Nasielsk ul. Starzyńskiego 10	23 691 20 31
26	Stowarzyszenie Przeciw Przemocy w Rodzinie	Nasielsk ul. Warszawska 52	23 691 25 31
27	Towarzystwo Miłośników Ziemi Zakroczymskiej	Zakroczym ul. Koźmińskiego 7/8	22 785 20 23
28	Regionalne Towarzystwo Gospodarcze	Zakroczym ul. Gałachy 62	22 785 20 07
29	Ochotnicza Straż Pożarna	Nowy Dwór Mazowiecki ul. Daszyńskiego 14	0607 612 100

30	Ochotnicza Straż Pożarna	Czosnów ul. Strażacka 41	22 785 00 32
31	Ochotnicza Straż Pożarna	Kazuń Polski ul. Leśna 26	00 785 06 86
32	Ochotnicza Straż Pożarna	Łomna 180	22 785 00 84
33	Ochotnicza Straż Pożarna	Nasielsk ul. Młynarska 23	23 691 29 14
34	Ochotnicza Straż Pożarna	Psucin ul. Warszawska	22 794 35 10
35	Ochotnicza Straż Pożarna	Pomiechówek ul. Kilińskiego	22 785 49 04
36	Ochotnicza Straż Pożarna	Zakroczym ul. Koźmińskiego 11	22 785 55 77
37	Ochotnicza Straż Pożarna	Goławice	22 785 50 65
38	Ochotnicza Straż Pożarna	Krogulec	22 794 12 76
39	Ochotnicza Straż Pożarna	Sowia Wola 129	22 794 16 05
40	Ochotnicza Straż Pożarna	Leoncin ul. Partyzantów 8	22 785 63 37
41	Ochotnicza Straż Pożarna	Wilków Polski	22 785 65 41
42	Ochotnicza Straż Pożarna	Cieksyn ul. Floriańska 1	23 693 50 51
43	Ochotnicza Straż Pożarna	Jackowo Włociańskie 1	0607 861 140
44	Ochotnicza Straż Pożarna	Jaskółowo 21	22 794 34 16
45	Ochotnicza Straż Pożarna	Krzyczki Pieniążki	22 794 30 81
46	Ochotnicza Straż Pożarna	Nuna	22 794 34 11
47	Ochotnicza Straż Pożarna	Trębki Nowe	22 785 23 50
48	Ochotnicza Straż Pożarna	Wojszczyce	22 785 32 53
49	Stowarzyszenie Radiowe „Alfa”	Zakroczym ul. Starostwo 21	22 785 51 57
50	Ludowy Klub Sportowy „Wisła”	Zakroczym ul. Koźmińskiego 63	22 785 22 10
51	Zrzeszenie Producentów Cebuli „Dymki”	Zakroczym ul. Płońska 16a	22 785 24 19
52	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci	Zakroczym ul. Koźmińskiego 63	22 785 22 10
53	Klub Sportowy „SPARTA”	Nasielsk ul. Stasica 1	23 693 08 65 23 691 20 92
54	Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej „Spartakus”	Nasielsk ul. Sportowa	23 693 13 32
55	Klub Sportowy „WKRA”	Andzin (Cieksyn)	22 794 36 38 23 693 50 11
56	Międzyzakładowy Ludowy Klub Sportowy „ŻBIK”	Nasielsk ul. Sportowa	23 963 13 32
57	Klub Sportowy „Płomień” Nuna	Nuna	0608 407 497

12. Analiza Powiatu Nowodworskiego pod względem mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń (analiza SWOT).

Analiza SWOT, oceniająca zarówno wewnętrzne jak i zewnętrzne czynniki, mogące mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego stanowi użyteczną pomoc prowadzącą do dokonania analizy zasobów i otoczenia powiatu oraz określenia priorytetów i problemów rozwojowych.

Mocne i słabe strony są pochodną uwarunkowań wewnętrznych powiatu, posiadanego stanu zasobów, procesów i zjawisk zachodzących w dziedzinie wykorzystania tych zasobów, gospodarowania nimi, problemów, jakie nastroczą.

Szanse i zagrożenia są pochodną uwarunkowań zewnętrznych, tj. tego, że powiat Nowodworski znajduje się w otoczeniu innych powiatów, a województwo mazowieckie – w otoczeniu innych województw.

Szanse i zagrożenia powstają w wyniku procesów i zjawisk, na które pojedynczy powiat nie ma wpływu; należą do nich uwarunkowania międzynarodowe, takie np. jak integracja z UE, budowa infrastruktury krajowej i międzynarodowej, inne centralne inwestycje. Są to takie korzystne zmiany w otoczeniu zewnętrznym, które powiat musi wykorzystać lepiej niż konkurencja.

Zatem określenie przewagi konkurencyjnej w stosunku do innych powiatów jest zasadniczym elementem uświadomienia sobie zakresu przyszłych działań.

Analiza tego typu znacznie ułatwia identyfikację atutów i możliwości, które należy szczególnie wykorzystać oraz słabych stron i zagrożeń, które należy przezwyciężyć.

Mocne strony:

- **atrakcyjne środowisko naturalne, o dużych walorach krajobrazowych, przyrodniczych i kulturowych;** (*Kampinoski Park Narodowy, dorzecze Narwi i Wisły, doliny Narwi i Wkry*),
- **korzystne warunki do rozwoju biologicznego rolnictwa i naturalnych upraw;** (*Zakroczym, Nasielsk, Pomiechówek, Leoncin*),
- **korzystne położenie w bliskości aglomeracji warszawskiej,**
- **położenie w bliskości głównych dróg krajowych,** (*trasa nr 7 do Gdańska*),
- **oferty terenów pod znaczące inwestycje,** (*mienie powojaskowe w Nowym Dworze Mazowieckim, tereny przylegające do trasy nr 7 w Czosnowie i Zakroczymiu*),
- **dogodna sieć infrastruktury drogowej,** (*dobre połączenia z trasami do Poznania, Płocka, Ciechanowa*),

- **znajdujące się skupiska o charakterze urbanistycznym na terenie powiatu, (Nowy Dwór Mazowiecki, Nasielsk, Zakroczym),**

Słabe strony:

- **wysokie bezrobocie, wielokrotne, zwłaszcza wśród kobiet, (stopa bezrobocia- 19,8%),**
- **brak wysokokwalifikowanej kadry w nowoczesnych specjalnościach, (informatyka, zarządzanie, logistyka, nowe technologie),**
- **brak nowoczesnych kierunków edukacji i doskonalenia zawodowego, (dotychczasowe preferują tradycyjne specjalności np.: mechaniczny, ogólnokształcący, budowlany itp.),**
- **niedostateczna jakość dróg, brak ważnych połączeń dla rozwoju lokalnego biznesu; (większość dróg lokalnych wymaga poszerzenia i nowej nawierzchni).**
- **nierozwiązane kwestie gospodarki odpadami, jakości wód, innych elementów w dziedzinie ochrony środowiska, (brak lokalizacji wysypiska ponadgimnnego i programów zbiórki oraz zagospodarowania odpadów).**
- **słaba jakość usług i bazy materialnej w ochronie zdrowia; (obecny szpital powiatowy nie spełnia norm określonych przez resort zdrowia dla szpitali publicznych),**
- **niedostatecznie wypracowane mechanizmy na rzecz partnerstwa i rozwiązywania problemów w skali ponadgminnej; (konieczność zwiększenia roli funkcji koordynacyjnej powiatu),**
- **tradycyjna mentalność mieszkańców, niechęć do wspólnych przedsięwzięć i współpracy na rzecz rozwiązania ważnych dla całej społeczności problemów.**

SZANSE:

- aktywizacja przedakcesyjna w związku z przygotowaniem strategii i programów rozwojowych,
- przyszłe członkostwo w Unii Europejskiej i perspektywa skorzystania z funduszy strukturalnych,
- korzystanie z renty położenia przy drodze krajowej o nasilającym się ruchu nawet po wybudowaniu autostrady,
- tendencja u konsumentów krajów rozwiniętych do wzmocnienia roli środowiska – tak jako zasób, jak i w jego wykorzystaniu na cele produkcji rolniczej (tradycyjne

metody, naturalna produkcja), na cele rekreacyjne (turystyka, turystyka wiejska, agroturystyka), kulturalne (zabytki, uroczystości religijne, ludowe),

- tendencja w krajach Unii Europejskiej do finansowania programów odnowy wsi, oznaczających zachowanie tożsamości regionu;(mazowiecka wieś musi umieć wyrazić swoją tożsamość);
- dalsza decentralizacja administrowania krajem i możliwość dostosowania przez władze samorządowe rozwiązań właściwych tej wspólnocie terytorialnej,
- poprawa wykształcenia społeczeństwa i wzrost świadomości, co musi zaowocować zaktywizowaniem postaw,

ZAGROŻENIA:

- niestabilny system ekonomiczny i prawny dla przedsiębiorstw, co zagraża długofalowym decyzjom rozwojowym, inwestycyjnym i przedsięwzięciom biznesowym,
- brak perspektyw na szybkie zlikwidowanie bezrobocia wskutek trudnych rozwiązań administracyjnych: kodeks pracy, system świadczeń pracowniczych, system ubezpieczeń,
- większa konkurencyjność inwestycyjna w gminach leżących w regionie na terenie innych powiatów,
- brak perspektyw poprawy nakładów finansowych i środków otrzymywanych z budżetu państwa na oświatę, kulturę, sport, zdrowie, bezpieczeństwo,
- ryzyko, że gminy i powiat nie będą w stanie wyłożyć środków finansowych na realizację projektów rozwojowych, refinansowanych w części ze środków Unii Europejskiej,
- brak długofalowych inicjatyw międzygminnych, brak tendencji do partnerstwa,
- brak tendencji do szybkiej zmiany mentalności i postaw społecznych.

Cześć II : Programowanie rozwoju – cele strategiczne (priorytety) i programy rozwojowe.

Niniejszy rozdział zawiera wizje rozwoju powiatu i dróg, jakie zostaną wybrane do urzeczywistnienia tych propozycji. Obejmują one te priorytety, które wynikają bezpośrednio z kompetencji powiatu, ale – poprzez programy rozwojowe, wynikające z celów strategicznych - wykazują związek z działaniami, jakie muszą być podjęte w gminach, aby rozwój mógł się dokonać.

Z diagnozy strategicznej wynika iż:

1. **Powiat Nowodworski** ma trudności w realizacji kompetencyjnych swoich funkcji, co spowodowane jest głównie:

- niedoborem środków finansowych płynących z budżetu na realizację powierzonych przez ustawę o reformie administracyjnej – zadań,
- tradycyjnym postrzeganiem istoty problemów, tradycyjną mentalnością wywodzącą się jeszcze z poprzedniego systemu przypisującemu państwu rolę podmiotu odpowiedzialnego za rozwój i realizację poszczególnych rozwojowych przedsięwzięć,
- faktem, że społeczeństwo powiatu jest relatywnie słabo wykształcone lub ma wykształcenie niedostosowane do rynku pracy, do jego wyzwań,
- znaczącym udziałem obszaru biedy społecznej, patologii, biernych postaw, bezradności w rozwiązywaniu podstawowych problemów życiowych przez mieszkańców,
- niejasnym podziałem odpowiedzialności w kompetencyjnie przydzielonych zadaniach: między powiatem a innymi podmiotami w takich obszarach jak drogi, lasy, gospodarka wodna, gospodarka odpadami, ochrona środowiska.

2. **Powiat Nowodworski** dysponuje zasobami, umożliwiającymi przyszły rozwój, ale prócz powyższych problemów, należy rozwiązywać takie kwestie jak:

- zwiększenie aktywności poszczególnych gmin, zwłaszcza w dziedzinie ich odpowiedzialności za rozwój przedsiębiorczości, przyciąganie inwestorów itp.,
- zwiększenie stopnia asocjacyjności (tj. tworzenia związków, stowarzyszeń, ugrupowań zawodowych o charakterze samorządowym) wśród społeczności powiatu w celu rozwiązywania lokalnych problemów,
- dążenie do budowania społeczeństwa obywatelskiego poprzez inicjowanie współdziałania wszystkich partnerów społecznych: administracji rządowej i samorządowej, wszelkich organizacji społecznych, gospodarczych i politycznych, pracodawców, związków wyznaniowych, kościołów w tym zwłaszcza Kościoła Katolickiego, organizacji pozarządowych oraz osób fizycznych,
- uświadomienie mieszkańcom i gminom roli powiatu i jego funkcji koordynacyjnej ułatwiającej rozwój całej wspólnoty samorządowej i terytorialnej.

3. **Powiat Nowodworski** jako wspólnota samorządowa i terytorialna położony na obrzeżu aglomeracji warszawskiej nie wykorzystał dotąd swego położenia, podobnie jak gminy tego powiatu nie korzystają dotąd w rozwoju przedsiębiorczości z bliskości Warszawy.

Nie pojawiło się zjawisko aktywizacji rozwoju wsi pod wpływem miejskich skupiska takich jak Zakroczym, Nasielsk, Czosnów, Pomiechówek. Wynika to z braku więzi i tworzenia stałego partnerstwa na rzecz rozwoju społeczności, rozwoju podmiotów gospodarczych, terytoriów, rozwiązywania problemów.

Powiat jest jednostką terytorialną i samorządową. Jest obszarem, który dobrze zarządzany może budować swoją tożsamość, zwłaszcza w oparciu o dziedzictwo kulturowe, walory środowiska, krajobrazu itd. Oznacza to, że powiat ma do wypełnienia misję – główne przesłanie w stosunku do swojej społeczności, wypełnienie którego zapewni mieszkańcom lepszą jakość życia.

Misja powiatu:

Powiat nowodworski to nowoczesna wspólnota samorządowa, kompetentnie realizująca zadania publiczne w dziedzinach istotnych dla podniesienia jakości życia mieszkańców i rozwoju partnerstwa z innymi społecznościami, dbająca o bezpieczeństwo publiczne i socjalne, inwestująca w kapitał ludzki, gwarantująca należyte wykorzystanie zasobów środowiska i dziedzictwa kulturowego.

W proponowanej misji kluczowe słowa to:

- **wspólnota samorządowa** – co stanowi o istocie tego szczebla podziału administracyjnego,
- **zadania publiczne** – czyli działania administracyjne na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, potrzeby szeroko rozumianego bezpieczeństwa, doskonalenia rozwoju osobowości, infrastruktury, zachowania tożsamości kulturowej, środowiskowej.

Misja powiatu, stanowiąca o racji jego bytu w podziale administracyjnym przełożyć musi się na cel strategiczny, czyli długofalowe zadanie dla wszystkich sił tworzących wspólnotę terytorialną i samorządową, zadanie wynikające z kompetencji powiatu. Wszystkie cele (strategiczne i cząstkowe) mogą być w strategii tylko formułowane w odniesieniu do kompetencji danej jednostki – w tym przypadku powiatu.

Cel strategiczny:

Umocnienie wspólnoty terytorialnej poprzez podniesienie konkurencyjności powiatu t.j. poprzez współtworzenie warunków do rozwoju gospodarczego, inwestycje w kapitał ludzki, poprawę bezpieczeństwa publicznego i socjalnego, modernizację infrastruktury i dbałość o należyte wykorzystanie zasobów środowiskowych.

Podniesienie konkurencyjności oznacza taką transformację, która zgodna będzie z procesami występującymi w krajach o wyższym poziomie rozwoju pod względem struktur, jakości przemian, wdrażanych programów, stosowanych narzędzi, odpowiedzialnych instytucji. Doskonalenie wykonywania zadań wynikających z kompetencji jest celem przede wszystkim dla władzy – samorządu powiatowego. Bo samorząd w powiecie odpowiada w całości za wdrożenie i realizację strategii – wsparty przez organizacje pozarządowe, związki i stowarzyszenia przedsiębiorców, podmiotów gospodarczych, non profit itd.

Cele – priorytety rozwojowe

I. Doskonalenie wykonywania zadań publicznych z myślą o dobru wspólnoty samorządowej i przy wykorzystaniu doskonalszych metod zarządzania prowadzącego do osiągnięcia europejskich i światowych standardów w tej dziedzinie.

Jest to cel nakierowany na doskonalsze wypełnianie służebnej roli samorządu – zgodne z potrzebami mieszkańców – wykonywanie swoich funkcji i misji powiatu. Proponuje się wdrożenie następujących programów:

1. Program edukacji poszczególnych grup docelowych na temat roli powiatu w rozwoju lokalnym,
2. Program organizacji systemu informacyjnego powiatu (SIP), usprawniający samorządowi i obywatelom sprawowanie podstawowych funkcji wynikających z kompetencji i sprawne zarządzanie powiatem.

3. Program doskonalenia organizacji i zarządzania w Starostwie włącznie z uzyskaniem standardu przewidzianego normą PN ISO-9002,
4. Promowanie Powiatu Nowodworskiego jako regionu przygotowanego do współpracy gospodarczej oraz absorpcji środków preakcesyjnych i strukturalnych

II. Podniesienie poziomu wykształcenia, wiedzy, świadomości mieszkańców powiatu, w celu zwiększenia stopnia ich mobilności na rynku pracy i umożliwienia podjęcia wyzwań rozwojowych, wynikających z unowocześniania rozwoju i integracji z Unią Europejską.

Inwestycje w człowieka, edukacja na wszystkich szczeblach, zwłaszcza kształcenie i doskonalenie zawodowe są tym ważniejsze im biedniejszy jest teren, którego program dotyczy. Realizację tego celu proponuje się podjąć poprzez następujące programy:

1. Program uruchomienia nowoczesnych kierunków kształcenia, dostosowanych do zmieniającego się rynku pracy, w zgodzie z wyzwaniami rozwojowymi.
2. Program aktywizacji zawodowej różnych grup docelowych: rolników w kierunku unowocześnienia ich wiedzy rolniczej i ekonomicznej i odchodzących z rolnictwa – przekwalifikowania ich dla celów prowadzenia działalności pozarolniczej.
3. Program permanentnego kształcenia dorosłych i niepełnosprawnych aby dostosować ich umiejętności do możliwości zarobkowania i wyrobienia w nich postaw przedsiębiorczych.
4. Program szkolenia i edukacji dla bezrobotnych – od wykształcenia aktywnych postaw w stosunku do możliwości zatrudnienia – do przeszkolenia bezrobotnych z zamiarem nauczania ich nowych umiejętności zawodowych.

III. Poprawa bezpieczeństwa publicznego, socjalnego i stanu zdrowia mieszkańców powiatu.

Cel ten jest dla społeczności jednym z ważniejszych zadań, wymiennie obrazujących tak rolę powiatu jak i sprawowanie władzy przez zarządzających powiatem. Bezpieczeństwo publiczne, to nie tylko walka z przestępczością kryminalną, ale także bezpieczeństwo pożarowe, sanitarne, sanitarno-weterynaryjne, budowlane, bezpieczeństwo środowiska naturalnego oraz zgodne z prawem gospodarowanie majątkiem publicznym; bezpieczeństwo

socjalne (zmniejszenie liczby bezrobotnych, zmniejszenie patologii społecznych, wykształcenie świadomych, aktywnych postaw); podniesienie stanu zdrowia (walka z chorobami, wdrożenie profilaktyki na wszystkich szczeblach, sprawna służba zdrowia).

Cel ten proponuje się realizować poprzez następujące programy:

1. Program edukacji grup najsłabszych społecznie ukierunkowany na wykształcenie świadomych, aktywnych postaw, zaradności życiowej, samodzielności, umiejętności kształtowania więzi partnerskich.
2. Program poprawy bezpieczeństwa publicznego poprzez wyzwalanie inicjatyw samorządowych, doskonalenie zarządzania przez odpowiednie służby, innowacje wsparte inwestycjami, poszukiwania partnerstwa na rzecz zakupu sprzętu i wyposażenia dla służb bezpieczeństwa obywateli (straż pożarna, policja, ratownictwo).
3. Program zapobiegania klęskom, katastrofom budowlanym, wypadkom w miejscach pracy;
4. Program poprawy stanu zdrowotności mieszkańców poprzez profilaktykę, walkę z zagrożeniami chorobowymi, podniesienie stanu higieny, walkę z epidemiami, doskonalenie funkcji publicznych służby zdrowia i służb weterynaryjnych.
5. Program ochrony konsumenta poprzez doskonalenie funkcji instytucji i służb zabezpieczających interesy konsumenta i egzekwujących jego prawa.
6. Program pomocy ofiarom przemocy w rodzinie poprzez prowadzenie ośrodka interwencji kryzysowej.
7. Program pomocy pełnoletnim wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze.

IV. Poprawa sytuacji najsłabszych grup społeczeństwa poprzez działania skierowane na aktywizację zawodową i zwiększenie stopnia bezpieczeństwa socjalnego tych grup.

Cel ten będzie realizowany przez następujące programy :

1. Program poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych w zakresie ich integracji ze społecznością lokalną i funkcjonalności we wszystkich dziedzinach życia.
2. Program aktywnego zwalczania patologii społecznych w partnerstwie z innymi podmiotami społecznymi;
3. Program kształcenia, doksztalcania, zwiększania mobilności także na rynku pracy najsłabszych grup objętych pomocą społeczną.

4. Program pomocy rodzinom poprzez działalność specjalistycznego poradnictwa i terapii dla rodzin naturalnych i zastępczych oraz funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych.
5. Program rozwiązywania trudnych sytuacji ludzi starszych (w tym dokończenie budowy Domu Pomocy Społecznej w Nasielsku).

V. Rozwój infrastruktury techniczne i społecznej, podniesienie stopnia jej funkcjonalności i korzyści dla rozwoju wspólnoty terytorialnej.

Cel ten realizowany będzie poprzez następujące programy:

1. Program rozwoju modernizacji istniejących dróg i doprowadzenie ich do standardów europejskich.
2. Program działań koordynacyjnych w zakresie przygotowania terenów i mienia powojkowego dla inwestorów zewnętrznych i innych przedsięwzięć infrastrukturalnych.
3. Program na rzecz rozwoju układów komunikacyjnych spełniających funkcje połączeń regionalnych (nowe drogi o znaczeniu krajowym).
4. Program koordynacji przedsięwzięć infrastrukturalnych w zakresie gazownictwa, urządzeń energetycznych i planów przestrzennego zagospodarowania gmin.
5. Program poprawy powiatowej infrastruktury edukacyjnej i sportowej.
6. Program na rzecz rozwoju infrastruktury ochrony zdrowia i jakości świadczonych usług zdrowotnych.

VI. Poprawa stanu jakości środowiska poprzez działania skierowane na osiągnięcie i przestrzeganie norm Unii Europejskiej w dziedzinie ochrony wód, powietrza, gleby i krajobrazu.

Cel ten realizowany będzie poprzez następujące programy:

1. Program zagospodarowania odpadów stałych i ich utylizacji,
2. Program budowy i modernizacji urządzeń w dziedzinie gospodarki wodno-ściekowej,
3. Program zabezpieczenia przeciwpowodziowego.
4. Program wykorzystania urządzeń i umocnień przeciwpowodziowych dla rozwoju turystyki pieszej i rowerowej, np.: wzdłuż rzek Narwi, Wkry i Wisły.

VII. Ochrona zasobów naturalnych i wykorzystanie ich dla celów rozwoju społeczno-gospodarczego z zachowaniem tożsamości regionu, dziedzictwa kulturowego i walorów środowiskowych.

Cel ten będzie realizowany przez następujące programy:

1. Program zalesiania w powiecie nowodworskim.
2. Program działań ochronnych dla zachowania walorów krajobrazowych na terenach prawnie chronionych.
3. Program kształtowania świadomości i aktywnych postaw wspólnoty samorządowej na rzecz ochrony zasobów naturalnych, wykorzystania ich z pożytkiem dla rozwoju w zgodzie z normami europejskimi,
4. Program międzygminnych inicjatyw w dziedzinie ochrony środowiska, zachowania walorów krajobrazowych i osiągnięcia w tej dziedzinie standardów Unii Europejskiej.
5. Program na rzecz rozbudowania i pogłębienia lokalnego patriotyzmu w duchu wykorzystania więzi emocjonalnych z „Małą ojczyzną”.
6. Program pielęgnowania tradycji i dziedzictwa kulturowego oraz wykorzystanie ich walorów dla rozwoju turystyki i pozyskiwania alternatywnych dochodów przez rolników.
7. Promocja zasobów, dziedzictwa i rozwoju powiatu nowodworskiego poprzez uczestnictwo w ogólnych imprezach, przygotowywanie publikacji, wystaw i konsolidowanie ruchu amatorskiego w kulturze.

VIII. Poszukiwanie partnerstwa na rzecz rozwoju Powiatu Nowodworskiego między jednostkami terytorialnymi różnego szczebla i organizacjami pozarządowymi (NGO's).

Cel ten będzie realizowany poprzez następujące programy:

1. Program partnerstwa na rzecz rozwoju demokracji lokalnej w oparciu o fundusze przedakcesyjne i inne źródła finansowania (np.; z Fundacji Batorego).
2. Program rozwoju partnerstwa na rzecz wspólnych przedsięwzięć w dziedzinie wykonywania zadań publicznych (np.; ochrona środowiska, bezpieczeństwo socjalne i zdrowotne).
3. Program rozwoju kontaktów międzynarodowych w tym pogłębianie i rozszerzanie współpracy z dotychczasowymi partnerami na poziomie podmiotów gospodarczych, instytucji i organizacji społecznych.

Cześć III. Instytucje i instrumenty realizacji strategii.

Za realizację strategii powiatowej odpowiadają samorzady.

Cel 1 jest wyraźnie adresowany do sprawujących władze w powiecie samorządów. To w gronie zarządzających powiatem musi nastąpić mobilizacja na rzecz lepszego wykonywania swoich funkcji. Środki finansowe, które mogą służyć realizacji tego celu, to:

- środki własne powiatu,
- środki funduszy celowych,
- środki z programów rządowych, przewidzianych na tego typu cele (kontrakty wojewódzkie)
- inne środki UE
- kredyty
- środki od sponsorów.

Cel 2 jest najważniejszy z punktu widzenia przyszłości społeczności lokalnych. To od stopnia przygotowania do podjęcia pracy, od stopnia mobilności siły roboczej zależeć będzie dobrobyt ludzi w powiecie a także ich szanse na pozyskanie pracy poza powiatem.

Za realizację tego celu odpowiadają władze samorządowe, ale cel ten można realizować w partnerstwie z:

- instytucjami edukacyjnymi na terenie powiatu
- innymi organizacjami pozarządowymi,
- powiatowymi instytucjami publicznymi, działającymi w dziedzinie objętej programem,
- prywatnymi partnerami, pragnącymi wesprzeć realizację programów.

Środki finansowe, jakie służyć będą wsparciu tego celu to – prócz własnych środków powiatu:

- środki organizacji pozarządowych,
- środki fundacji na rzecz edukacji,
- środki z funduszy celowych,
- środki z UE,
- środki sponsorów i partnerów, realizujących programy.

Cel 3 realizowany jest przy pomocy samorządu w partnerstwie z różnymi inicjatywami obywatelskimi samorządów zawodowych. Środki na realizację tego celu pochodzą będą:

- z powiatu (w ramach kompetencji, środki publiczne),
- z UE – w ramach uruchamianych programów,
- od sponsorów, od partnerów.

Cel 4 realizuje powiat, sponsorzy, partnerzy, rekrutujący się spośród biznesu, organizacji zawodowych, innych jednostek administracyjnych (gminy, powiaty,) organizacji pozarządowych. Środki finansowe pochodzące na realizację tego celu, to – prócz środków powiatu:

- SAPARD,
- Środki Banku Europejskiego,
- ISPA,
- Środki Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska,
- Środki publiczne, uruchamiane przez rząd na infrastrukturę,
- Środki sponsorów i partnerów.

Cel 5 realizowany jest tak przez powiat jak przez organizacje pozarządowe: stowarzyszenia, związki gmin, prywatnych partnerów. Środki finansowe na ten cel pochodzą będą (oprócz własnych):

- z Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska,
- z Banku Światowego,
- z UE w ramach uruchamianych programów,
- ze źródeł publicznych w ramach uruchamianych programów,
- od organizacji pozarządowych,
- od sponsorów i partnerów, ze źródeł prywatnych.

Cel 6 realizowany będzie z UE w ramach uruchamianych programów, z Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska, od stowarzyszeń i związków gmin, oraz częściowo ze środków własnych.

Cel 7 i **Cel 8** powinny otrzymać wsparcie finansowe ze środków na rzecz rozwoju demokracji lokalnej, od organizacji pozarządowych (np. Fundacja Batorego), środków pomocowych Unii Europejskiej, od sponsorów i partnerów, środków przewidzianych w kontrakcie wojewódzkim oraz ze źródeł prywatnych.

Uwagi końcowe.

Zaprezentowana w strategii wizja rozwoju powiatu została zaprogramowana zgodnie ze stanem prawnym, odnośnych dokumentów, procedur, kompetencji, w styczniu 2002 r. Jest oczywiste, że zmiany w okresie objętym strategią dokonywać się będą w samym powiecie i w jego otoczeniu. Zgodnie z procedurami Unii Europejskiej dopuszcza się aktualizacje i uelastycznienie strategii, w miarę, jak pojawiają się nowe zjawiska, przepisy czy inne, determinujące realizację celów, zmiany.

Strategia, obejmująca wg procedur UE okres powyżej 7 lat z istoty rzeczy odnosi się do najogólniejszych kierunków działań; władze samorządowe za każdym razem – przy układaniu budżetu – muszą dokonać wyborów, gdyż im podporządkowane są zasoby.

Programy rozwojowe przyporządkowane do poszczególnych priorytetów rozwojowych realizowane są poprzez konkretne działania operacyjne – krótkoterminowe, które proponowane są za każdym razem, gdy samorząd podejmuje decyzje o wykorzystaniu środków na poszczególne cele rozwojowe.

W niniejszej strategii numeracja celów nie oznacza ich jakiegokolwiek rangi. Wszystkie priorytety rozwojowe, realizujące główny cel strategiczny należy uznać za jednakowo ważne, gdyż odnoszą się do różnych kompetencji. Natomiast programy, realizujące priorytety są przedmiotem wyboru w miarę posiadanych środków i możliwości pozyskania partnerów oraz wagi danego działania w realizacji konkretnego priorytetu.

Opracowana Strategia jest przez cały czas wdrażania przedmiotem monitoringu i kontroli, przy tym każdorazowo kontrola oznacza, że kontrolujący proponuje akcje korekcyjne, które mają na celu albo przywrócenie działań realizujących cele strategiczne albo zmianę tych celów.

Najważniejszym warunkiem sprawnego i poprawnego wdrażania niniejszej strategii jest utrzymanie i rozwój zasady partnerstwa. W rozwoju muszą brać udział wszystkie podmioty, formy własności, branże i dziedziny życia na terenie powiatu. Aby Powiat mógł osiągnąć sukces w realizacji zawartych tu programów wszystkie siły społeczne, polityczne i ekonomiczne muszą się ze sobą porozumieć, tj. dokonywać wspólnych wyborów, razem pracować nad wdrożeniem przyjętych programów i wspólnie oceniać ich realizację, jednocześnie uzgadniając – także wspólnie – drogi wyjścia z zaistniałych niekorzystnych zdarzeń.

Bez takiego porozumienia się, bez partnerstwa nie można myśleć o dobrej strategii, o szybkim rozwoju. Za partnerstwo – tak jak i za wdrażanie strategii odpowiadają wszyscy mający głos w dyskusji obywatele, ale nade wszystko – samorządy.

Do kontroli realizacji celów i jej aktualizacji w przypadku znacznych zmian w otoczeniu powiatu (ekonomicznych, administracyjnych, prawnych, polityczno-społecznych) proponuje się powołanie Komitetu Sterującego Wdrażaniem Strategii. Skład komitetu, tryb i zakres działania Rada Powiatu może przyjąć na odrębnym posiedzeniu na wniosek Zarządu Powiatu.